

Outi Haaparanta

VAHVUUTTA VANHEMMUUTEEN PERHERYHMIEN
KEHITTÄMINEN OHJAAJIEN NÄKÖKULMASTA
SATAKUNNASSA

Terveydenhoitotyön koulutusohjelma

2014

VAHVUUTTA VANHEMMUUTEEN PERHERYHMIEN KEHITTÄMINEN OHJAAJIEN NÄKÖKULMASTA SATAKUNNASSA

Haaparanta Outi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Terveystieteiden koulutusohjelma
Maaliskuu 2014
Ohjaaja: Salminen Eeva-Maija
Sivumäärä: 43
Liitteitä: 4

Asiasanat: Kiintymyssuhde, Varhainen vuorovaikutus, Vahvuutta vanhemmuuteen -
perheryhmä, Mentalisaatio, Reflektiivisyys

Tämä opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Satakunnan alueen perheryhmien ohjaajien kokemuksia Vahvuutta vanhemmuuteen – perheryhmän toteutumisesta, koulutuksesta ja yhteistyöstä liittyen perheryhmätoimintaan. Tavoitteena oli saadun tiedon kautta kehittää Satakunnan ryhmätoimintaa tulevaisuudessa.

Tutkimuskysymyksiä nousi kolme: millaisia ovat perheryhmien ohjaajien kokemukset perheryhmän ohjaamisesta uudella reflektiivisellä työotteella, mitä uutta ohjaajat ovat saaneet perheryhmän myötä ammatillisina ja miten perheryhmien ohjaajat kehittävissä perheryhmätoimintaa.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin verkkokyselylomakkeella. Kyselylomake sisälsi 26 monivalintakysymystä, 5 avointa kysymystä ja 11 täydentävää kysymystä. Opinnäytetyön kohdejoukko oli Satakunnan alueen perheryhmien ohjaajat, jotka olivat käyneet Vahvuutta Vanhemmuuteen koulutuksen ja aloittaneet ryhmien ohjaamisen. Aineisto kerättiin elokuun 2013- joulukuun 2013 välisenä aikana. Linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin 14 Satakunnassa työskentelevälle ohjaajalle, joista 9 vastasi kyselyyn. Vastausprosentiksi tuli 64 %. Microsoft Excel – taulukko-ohjelmaa apuna käyttäen laadittiin havaintomatriisi. Avoimet kysymykset purettiin yksitellen taulukkoon sisältäen alkuperäisen- ja pelkistetyn ilmauksen sekä ala- ja pääkategorioihin.

Tutkimustulosten mukaan vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmät on selvästi koettu positiivisena sekä vanhempien että ohjaajien osalta. Reflektiivinen työote on helpottanut ohjaajia vanhemmuuteen liittyvässä neuvonnassa sekä vanhempia hakemaan ratkaisuja pohtiessaan lapsen tunnekokemusta. Kehitysideoina nousivat muun muassa ryhmän tiivistäminen lyhytkestoisemmaksi, aiheiden tiivistäminen ja monipuolistaminen sekä perheryhmän liittäminen selkeämmäksi jatkumoksi perhevalmennukseen. Kritiikkiä ohjaajilta tuli ylitöiden lisääntymisestä sekä pitkistä koulutusmatkoista.

Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää kehitettäessä sekä Satakunnan että muita maamme vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmiä.

STRENGTH FOR PARENTING FAMILYGROUPS DEVELOPMENT FROM THE PROFESSIONALS POINT OF VIEW

Haaparanta Outi

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Public Health Nursing

March 2014

Supervisor: Salminen Eeva-Maija

Number of pages: 43

Appendices: 4

Keywords: attachment theory, early interaction, Strength for parenting groups, mentalization, reflective functioning

The purpose of this thesis was to describe the experiences of the instructors in Strength for parenting groups held in Satakunta. The purpose was to gather information about the training program, instruction point of view and cooperation concerning family groups. Furthermore the aim of the study was to develop Strength for parenting groups in Satakunta.

Overall there were three research problems that came out during the research: what do the instructors think about the reflective functioning as tool in their work and working in pair, what new information did the training program and family group give them in the professional point of view and how would the family group instructors develop overall the groups functioning.

The data of this thesis was collected by an online questionnaire that was sent to the Strength for parenting group instructors. The questionnaire contained 26 questions with multiple choices, 5 open questions and 11 complementary questions. The family group instructors who had been educated in the program and had started to direct the groups were selected to be the target group of this thesis. The data was collected during August 2013 until December 2013. The link to the online questionnaire was sent to 14 family group instructors working in Satakunta from which 9 of them answered to the questionnaire. The response rate was 64 %. The responses from the questionnaire were categorized using the Microsoft Excel program into a data matrix. The open questions were analyzed one by one and divided into a matrix containing the original and plain expressions and also main- and subcategories.

According to the material of this thesis the family groups have been experienced positively by the parents and the group instructors. The reflective approach has facilitated the instructors work relating to parenting advice, as well as parents to find solutions when considering the child's feelings. Development ideas were, for example, make the group more short-term, the subjects intensification and diversification as well as making family groups more as a continuum of family coaching. The instructors gave criticism about working overtime and the length of training trips. The results of the thesis can be used in the development of the family groups in Satakunta and possibly other parts of the country as well.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	7
3	MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO.....	9
3.1	MLL Satakunnan piiri.....	9
3.2	Vahvuutta Vanhemmuuteen – hanke 2010–2014.....	10
4	PERHERYHMÄN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	12
4.1	Varhainen vuorovaikutus	12
4.2	Mentalisaatio.....	14
4.3	Reflektiivisyys	15
5	VERTAISRYHMÄN JA – TUEN MERKITYS.....	17
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	19
6.1	Tutkimusmenetelmä.....	19
6.2	Aineiston hankinta	22
6.3	Aineiston analysointi ja tutkimuksen luotettavuus	25
6.4	Tutkimuksen etiikka.....	26
7	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET.....	27
7.1	Vastaajien taustatiedot	27
7.2	Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus - tutkimustulokset.....	28
7.3	Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella -tutkimustulokset.....	29
7.4	Vanhempien osallistuminen ja palaute -tutkimustulokset	30
7.5	Yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen – tutkimustulokset.....	33
8	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOJEN TARKASTELU	34
9	OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	36
9.1	Opinnäytetyön validiteetti ja reabiteetti.....	36
9.2	Opinnäytetyön eettisyys.....	37
10	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	38
	LÄHTEET.....	41
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tavallisen vanhemmuuden tukeminen on tärkeää terveyden edistämisen ja väestön hyvinvoinnin kannalta. Heinäkuussa 2009 astui voimaan asetus neuvolatoiminnasta, jonka mukaan neuvolan tulee järjestää perhevalmennusta moniammatillisesti ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle. (MLL www-sivut 2013.) Jo vuonna 2004 Sosiaali- ja terveysministeriön Lastenneuvolaoppaassa on suositus perhevalmennuksen laajentamisesta vertaistukiryhmiksi, joiden tulisi kokoontua kuudesta kahdeksaan kertaan lapsen ollessa alle vuoden ikäinen. Kunnissa täytyisi sopia pysyvä käytäntö vanhempainryhmätoiminnan mahdollistamiseksi vähintään ensimmäistä lastaan odottaville vanhemmille. (Hakulinen-Viitanen, Pelkonen & Haapakorva 2008, 28.)

Lapsen syntymä merkitsee suurta muutosta perheenjäsenten elämässä, siksi vanhemmuuteen kasvamisen tukeminen aloitetaan jo raskauden aikana. Neuvolassa pyritään keskustelemalla ennakoimaan lapsen syntymän vaikutuksia parisuhteeseen sekä perhe-elämään. Vanhemmuuden vahvistamisen on todettu edistävän lapsen tervettä kasvua ja kehitystä sekä vähentävän käyttäytymishäiriöitä. Lapsuudessa omaksutut terveelliset elintavat ovat myös myötävaikuttamassa hyvinvointiin ja terveydentilaan tulevaisuudessa sekä kansantautien ehkäisyssä. (STM 2009, 68–72.) Vaikkakin neuvolatoiminnan ydintä ovat edelleen terveydenhoitajien suorittamat määräaikaistarkastukset sekä perheneuvonta, tarvitaan tutkimusten mukaan niiden rinnalle kuitenkin uusia perheiden tukemisen tapoja. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virrolainen 2007, 39.)

Vanhemmat ovat kyselyiden mukaan olleet useimmiten melko tyytyväisiä neuvolapalveluihin. He toivovat kuitenkin terveydenhoitajalta ja lääkäriltä enemmän aikaa sekä yksilöllisistä, perheen tarpeista lähtevää tukea. Keskusteluapua toivotaan myös parisuhteeseen, vanhemmuuteen, lasten psykososiaaliseen kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Vanhemmat ovat toivoneet myös mahdollisuutta vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. (STM 2004, 17.) Lapsiperhe jää usein liian yksin. Sukupolvelta toiselle kulkenut lastenhoito- ja kasvatuskäytäntö on katkennut, eikä nuorilla vanhemmilla aina ole lähellä malleja ja neu-

vonantajia oman vanhemmuutensa tueksi. (Viljanmaa 2003, 24.) Eniten tukea halutaan pikkuvauva- ja uhmaikävaiheessa (STM 2004, 17).

Mannerheimin Lastensuojeluliiton luotsaamassa Vahvuutta vanhemmuuteen - hankkeessa tavoitteena on yhtenäistää kunnan perhevalmennus ja perheryhmät sekä vertaistuki niin, että vanhemmat pääsisivät helposti vertaistuen pariin. Perheryhmätöiminta pyritään ajan kuluessa juurruttamaan osaksi perhevalmennusta ja neuvolatyötä. Hanke antaa kuntien perheryhmien ohjaajille välineitä toimia yhteistyössä järjestöjen kanssa ja valmiuksia saattaa vanhemmat julkisten palvelujen rinnalla myös muihin avunantoverkostoihin. (MLL:n Satakunnan piirin www-sivut 2014.)

Perheryhmätöiminta perustuu ajatukseen siitä, että reflektiivistä kykyä eli kykyä pohdita omia sekä muiden ajatuksia, tunteita ja kokemuksia voi harjoitella ja kehittää. Mallin keskeiset taustateoriat ja käsitteet ovat reflektiivisen kyvyn lisäksi kiintymyssuhde- ja mentalisaatioteoria. Perheryhmien tavoitteena on vanhemmuuden vahvistaminen mentalisaatioon ja reflektiiviseen vanhemmuuteen keskittymällä. Mentalisaatiolla pyritään hahmottamaan toisen ihmisen näkökulma ja saada vanhemmat miettimään oman toimintansa vaikutuksia lapseen. Reflektiivisyydellä autetaan vanhempaa miettimään lapsensa lähettämiä viestejä tämän käyttäytymisen kautta. Reflektiivisen kyvyn on todettu vaikuttavan keskeisesti ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja mahdollistavan inhimillisen käyttäytymisen tyypillisimmät piirteet, kuten empatiakyvyn tai kyvyn tunkea syyllisyyttä. Tätä kykyä voivat harjoitella niin vanhemmat kuin ne, jotka kohtaavat perheitä työssään. (MLL Vahvuutta Vanhemmuuteen esite 2012.)

Opinnäytetyössä keskitytään ohjaajien kokemuksiin perheryhmä -hankkeeseen liittyvästä koulutuksesta, perheryhmän ohjaamisesta sekä koulutuksen, perheryhmän ja hankkeen kehittämisestä. Ohjaajien mielipiteitä kysytään muun muassa perheryhmän näkyvistä hyödyistä vanhemmille ja vanhemmuuteen, uuden reflektiivisen työtöteen tuomista hyödyistä ja haasteista, työparityöskentelyn onnistumisesta sekä koulutuksen tuomista uusista ajatuksista.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Satakunnan perheryhmien ohjaajien kokemuksia ryhmien toteutumisesta.

Tavoitteena on opinnäytetyön tarkoituksen pohjalta kehittää Satakunnan perheryhmien toimintaa tulevaisuudessa.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia ovat perheryhmien ohjaajien kokemukset perheryhmän ohjaamisesta uudella reflektiivisellä työotteella?
2. Mitä uutta osaamista perheryhmähanke on antanut ohjaajille ammattilaisina?
3. Miten perheryhmien ohjaajat kehittäisivät perheryhmätoimintaa?

**Vahvuutta Vanhemmuuteen – hanke:
Ohjaajien ajatukset perheryhmän toiminnasta ja kehittämisestä**

Tutkimuksen tausta

Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat

Tutkimusongelmat:

1. Millaisia ovat ohjaajien kokemukset perheryhmän ohjaamisesta uudella reflektiivisellä työotteella?
2. Mitä uutta ohjaajat ovat saaneet perheryhmän myötä ammattilaisina?
3. Miten perheryhmien ohjaajat kehittäisivät perheryhmätoimintaa?

**Kysely Perheryhmän ohjaajille:
Kvantitatiivinen & kvalitatiivinen tutkimus**

Tulokset:
Kokemukset hankkeesta
Kokemukset ohjaamisesta
Kehittämisideat

Kuvio 1. Tutkimusasetelma

3 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on valtakunnallinen kansalaisjärjestö, jonka päätehtävä on edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. Jäseniä liitossa on yli 93 000 ja 565 paikallisyhdistystä toimii ympäri Suomen. Paikallisyhdistysten toimintaa tukevat piirijärjestöt, joita on yhteensä maassamme kymmenen. MLL on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö, mutta vaikuttaa kuitenkin lapsi- ja perhepoliittiseen päätöksentekoon pitämällä yhteyttä eduskuntaan, ministeriöihin, lapsiasiainvaltuutettuun, tutkijoihin, muihin järjestöihin sekä mediaan. Liitto myös kouluttaa, tekee selvityksiä ja tuottaa aineistoja kouluille ja kasvattajille edistäen monipuolisesti lapsen oikeuksien toteutumista. (MLL www-sivut 2013.)

Mannerheimin lastensuojeluliitto on suurin lastensuojelujärjestö sen laajan ja kattavan paikallisyhdistys- ja piiriverkostonsa sekä jäsenmääränsä ansiosta. Liiton toiminta perustuukin paikallisyhdistysten ja jäsenten pyrkimykseen järjestää erilaista toimintaa ja vaikuttaa oman alueensa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. (MLL vuosikertomus 2012, 16.)

Lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä lapsiperheiden hyvinvointia tuetaan mm. tarjoamalla vertaistukea ja luomalla osallistumismahdollisuuksia eri elämäntilanteissa. MLL on lapsen etua ajava järjestö, joka pyrkii vahvistamaan lapsuutta suojelevaa kasvatuskulttuuria. Toiminnan ydinalueisiin kuuluu lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja elinolojen edistäminen, lasten osallisuuden ja kuulemisen edistäminen, lapsuuden kunnioittaminen ja suojeleminen sekä vanhemmuuden arvostaminen ja tukeminen. (MLL vuosikertomus 2012, 6-8.)

3.1 MLL Satakunnan piiri

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirissä toimii 31 paikallisyhdistystä ja yhteensä noin 4 600 jäsentä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto on verkostoitunut muiden järjestöjen ja julkisen sektorin kanssa hyvin vahvasti Satakunnassa. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri osallistuu Vahvuutta Vanhemmuuteen – hankkeeseen vuosina 2010–2014. Hanke käynnistyi yhteistyössä Satakunnan kuntien

kanssa tuoden uudenlaista perheryhmää eripuolille Satakuntaa. Ensimmäinen perheryhmä käynnistyi marraskuussa 2010 Raumalla jatkuen toukokuuhun 2011. Myöhemmin syksyllä 2011 mukaan tulivat myös Kankaanpään ja Kokemäen kaupungit. (MLL Satakunnan piirin www-sivut, 2014.)

Pori on kaupunkina hyvin valveutunut lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen. Pori 2012 – strategian mukaan kaupunki haluaa profiloitua lasten, nuorten ja lapsiperheiden kaupungiksi tulevaisuudessa. Panostamalla ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja perhetyöhön pyritään varmistamaan hyvinvointia ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on tarjota perheille paras mahdollinen palvelu – ja tukiverkosto varhaisessa vaiheessa ennen ongelmien kerääntymistä. Panostus ennaltaehkäisevään työhön tulisi pitkällä tähtäimellä olemaan myös taloudellisesti kannattavaa. (Laiho 2009, 17–19.)

3.2 Vahvuutta Vanhemmuuteen – hanke 2010–2014

Vahvuutta vanhemmuuteen hankkeessa käytetty perheryhmämalli on kehitetty Yalen yliopiston Parents First -ohjelman pohjalta. Alkuperäinen ohjelma oli suunnattu riskiperheissä kasvavien lasten vanhemmille. (Viinikka & Sourander 2013, 14–15.) Olennainen osa New Havenissa järjestettyä projektia olivat ryhmätapaamiset, joiden aiheet muodostuivat aina jonkun tavoitteen ja reflektiivisen teeman ympärille liittyen lapsen tunnekokemuksiin. Ryhmät auttoivat vanhempia ajattelemaan lapsen käyttäytymistä ja tunnetiloja hänen maailmankuvastaan. (Slade 2004, 186–189.)

Kyseisestä perheryhmämallista ovat MLL ja Folkhälsan yhteistyössä kehittäneet perheryhmän, joka on tarkoitettu ensimmäisen lapsen saaneille vauvaperheille (Viinikka & Sourander 2013, 14–15). Tarkoituksena on luoda neuvolassa ”tukeva polku” sen järjestämästä perhevalmennuksesta vauvan syntymän jälkeiseen perheryhmään (Kalland 2012). Tavoitteena on vahvistaa vanhempien kykyä havaita vauvansa viestejä ja vastata niihin sekä kehittää vauvan ja vanhempien välistä vuorovaikutusta. Hanke toteutetaan yhteistyössä neuvoloiden ja muiden perhekeskusverkostojen kanssa. (MLL vuosikertomus 2011, 34.) Parents first – mallin pohjalta perheryhmille on juonnettu neljä päätarkoitusta: vanhempien rohkaisu miettimään lapsen sisäistä

(emotionaalista) kokemusmaailmaa, vanhempien kyvyn vahvistaminen havainnoimaan ja ymmärtämään vauvan tarpeita ja tunteita, vanhempien rohkaisu miettimään omaa sisäistä tunnekokemusta vanhempana olemisesta sekä vanhempien auttaminen ymmärtämään dynamiikkaa itsensä ja lapsen välillä. (Kallad 2012.)

Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmät on tarkoitettu ensimmäisen lapsen saaneelle perheelle, kun vauva on 3-4 kuukauden ikäinen. Ryhmään osallistuu sekä äiti että isä ja vauva. Ryhmät kokoontuvat 12 kertaa ja ovat perheelle täysin maksuttomia. Joka toinen viikko kokoontuvan noin kahden tunnin pituisen perheryhmän aikana mietitään arjen vuorovaikutustilanteita ja niiden herättämiä ajatuksia niin vauvassa kuin vanhemmassa. Jokaisella tapaamiskerralla on oma teema, jota ohjaa kaksi perheryhmään koulutettua kunnan työntekijää. (MLL www-sivut 2013.)

Mannerheimin lastensuojeluliitto on kouluttanut kunnissa työskenteleviä lapsiperheiden ammattilaisia ohjaamaan Vahvuutta vanhemmuuteen – perheryhmiä vuodesta 2010. Ryhmän vetäjiksi koulutetaan lapsiperheiden parissa työskenteleviä ammattilaisia, kuten terveydenhoitajia, perhetyöntekijöitä ja lastentarhanopettajia. (Karvonen 2012, 22.) Eri puolilla Suomea oli vuonna 2012 käynnistetty jo 125 perheryhmää ja vuoden 2012 lopussa Vahvuutta vanhemmuuteen -hankkeella oli yhteensä noin 80 kumppanuuskuntaa. Valtakunnallisia yhteistyökumppaneita ovat Folkhälsan, Ensi- ja turvakotien liitto sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (MLL Vahvuutta Vanhemmuuteen esite 2012, 34; Viinikka & Sourander 2013, 14–15; MLL vuosikertomus 2012.)

Vuonna 2012 Mannerheimin lastensuojeluliitto toteutti seitsemän perheryhmän ohjaajakoulutusta, joihin osallistui yhteensä 110 kunnissa työskentelevää ammattilaista. Vuosina 2010–2012 yhteensä 230 perheryhmäohjaajaa on koulutettu sekä 65 perheryhmää käynnistynyt eri puolella maata. Hankkeen väliarviointiraportin (2012) mukaan perheryhmätoiminta näyttää olevan juurtumassa osaksi useiden kuntien palvelujärjestelmää. Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmän ohjaajakoulutuksen käyneiden mielestä koulutus kehitti heitä ammatillisesti. Lisäksi parityöskentelymenetelmän ansiosta kontakti asiakkaisiin on syventynyt ja työnkuva laajentunut, myös työmotivaatio oli kasvanut. Vaikeatkin asiat otetaan vanhempien kanssa herkemmin puheeksi ammattilaisten toimesta kuin aikaisemmin. (MLL vuosikertomus 2012, 34.)

4 PERHERYHMÄN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Varhainen vuorovaikutus

Varhainen vuorovaikutus käsitetään vanhemman ja vauvan välisenä viestintänä, joka kestää syntymästä 1-2 vuoden ikään saakka. Varhaisen vuorovaikutuksen ja siihen liittyvän kiintymyssuhdeteorian mukaan vanhemman vastatessa vauvan tarpeisiin ja tunteisiin luotettavasti ensimmäisen ikävuoden ajan, kehittyy turvallinen kiintymyssuhde vanhemman ja vauvan välille. Tutkimuksissa on todettu, että jo kaksiviikkoiset vauvat reagoivat vuorovaikutushäiriöihin. Vauvalla on synnynnäinen kyky havaita etäännyminen vuorovaikutuksessa sekä tasapainottaa aktiivista vuorovaikutusta. Näiden tekijöiden ajatellaan edistävän tunteiden vastavuoroisuuden kokemista sekä olevan edellytys vauvan suotuisalle psyyken kehitykselle. (Pesonen 2010, 515–519.)

Varhaiseen vuorovaikutukseen liittyy myös kiintymyssuhdeteoria. Teorian mukaan lapsi muodostaa kiintymyssuhteen eli tunnesiteen perheen läheisiin ihmisiin. Vauva kiintyy ihmisiin, jotka omistautuen säilyttävät fyysisen ja psyykkisen yhteyden häneen. Kiintymyssuhde syntyy erityisten kokemusten kautta vuorovaikutuksessa läheisten ihmisten kanssa. (Silvén 2010, 68–71.) Vuorovaikutuksessa kertyvät kokemukset synnyttävät oletuksia tulevista tilanteista vanhemman ja muiden ihmisten kanssa. Tämän perusteella lapsi arvioi myöhemmin ympäristöstä tulevia viestejä ja kokee olonsa turvallisiksi tai turvattomaksi. Turvattomassa kiintymyssuhteessa kokemusmaailma ja toimintakyky kapenevat. (Pajulo 2004, 2543.)

Kiintymyssuhteen luominen määritellään lapsen ensimmäiseksi sosiaalisesti taidoksi, missä hän oppii vuorovaikutuksen perustan ja sen miten ihmiset toisiinsa suhtautuvat. Turvalliset ihmissuhteet eivät ole lapsen kehitystehtävä vaan edellytys kehitykselle. Turvallisissa ihmissuhteissa lapsi voi käydä läpi iänmukaisen kehitystehtävän. Sosiaalisen verkon tarjoaa aikuinen. Turvallinen kiintymyssuhde on myös pohja lapsen itseluottamukselle ja stressinsietokyvylle. Se rakentaa perustan tuleville ihmissuhteille ja vastavuoroiselle kanssakäymiselle. Se on sosiaalisten taitojen ydin. Vahvalla ja kehittyneellä kiintymyssuhteella on siis kauaskantoisia vaikutuksia sekä lapsen että vanhemman elämään. Jokainen turvallinen kiintymyssuhde edellyttää kui-

tenkin vuorovaikutuksen jatkuvuutta ja tunnesiteiden rakentaminen pysyvyyttä. (Keltikangas- Järvinen 2012, 39–43; Korhonen & Sukula 2004, 18.)

Varhaista vuorovaikutusta tukevilla väliintuloilla eli interventioilla pystytään seuraamaan sekä tukemaan kiintymyssuhteen kehitystä (Korhonen & Sukula 2004, 11). Varhaisen vuorovaikutuksen ennusteelle on oleellista myös se, miten vanhempi kykenee pohtimaan ja ymmärtämään mielentiloja oman lapsensa käyttäytymisen takana (Pajulo 2004, 2543). Cohen & Sladen vuonna 1999 tekemän tutkimuksen mukaan äidin ja vauvan välisen suhteen ongelmat alkavat lähes aina jo odotusaikana. Juuri tämän takia hoidollisen väliintulon ajoittaminen jo ennen syntymää on oleellisen tärkeää. Perinataalivaihe (eli aika 23. raskausviikon alusta ensimmäisen syntymänjälkeisen viikon päättymiseen) sisältää vielä mahdollisuuden muutokseen, mutta suuren riskin sille, että vanhat ja huonosti toimivat vuorovaikutustavat tulevat toistumaan. Muutosten määrä tekee vaiheesta otollisen hoidollisille väliintuloille, sillä äiti on vasta muotoilemassa kuvaa itsestään vanhempana ja lapsen mieli vielä kehittyy. (Slade 2004, 185–189.)

Lapsen ja vanhemman varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen on yksi suomalaisen neuvolatoiminnan vahvuus ja se on vakiintunut pysyväksi käytännöksi suurimmassa osassa neuvoloita. Lähes kaikki terveydenhoitajat ovat varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen kouluttautuneita ja hoitotyön ammattikorkeakoulutason koulutuksissa varhainen vuorovaikutus on jo osa koulutusohjelmien opintosuunnitelmaa. Varhaisen vuorovaikutuksen ja sen ymmärtämisen myönteisistä vaikutuksista äideille ja lapsille on saatu myös tutkimusnäyttöä. (Hakulinen-Viitanen ym. 2008, 4.)

Neuvola- asiakkaiden odotuksien ja tarpeiden pohjalta on tehty runsaasti paikallista kehittämistyötä neuvoloissa viime vuosikymmenten aikana. Hyvistä ja toimivista käytännöistä on osa levinnyt muihin neuvoloihin, mutta kuitenkin vain sattumanvaraisesti ja riippuen paikallisten henkilöiden aktiivisuudesta. (STM 2004, 16.) Neuvolan perustehtäviin kuuluu edelleen lasten terveyden edistäminen ja sairauksien ja kehityshäiriöiden varhainen toteaminen. Lasten ja nuorten pahoinvointia ja syrjäytymistä voidaan kuitenkin merkittävästi ehkäistä oikein suunnatun ja oikeaan aikaan järjestetyn tuen avulla. (Ahonen 2010, 9.)

4.2 Mentalisaatio

Mentalisaatiolla tarkoitetaan kykyä pitää mieli mielessä, oma ja toisen. Ihminen on kyvytön ennakoimaan omia ja toisen reaktioita eri tilanteissa ja säätelemään omia tunnetilojaan ilman mentalisaatiokykyä. Varhaisessa vanhemmuudessa mentalisaatiokyvyllä tarkoitetaan taitoa pohtia arkipäiväisissä tilanteissa lapsen kokemusta ja tunnetta. Mentalisaatiokykyyn keskittyminen siirtää huomion korostuksen käyttäytymisestä kokemukseen. (Larmo 2010, 616; Sinkkonen & Kalland. 2011, 71.)

Sana mentalisaatio tarkoittaa kykyä nähdä itsensä ja toinen henkilö olentoina, joilla on omat halut, uskomukset ja päämäärät. Mentalisaatio on taito havaita, kuvata ja tulkita toisen ihmisen toimintaa mielen käsittein ja mielen tilojen kautta. Psykoterapiassa tämä käsite ei ole uusi, mutta 90-luvulla se sai merkityksen, joka painottuu ihmissuhteisiin ja tunneilmaisujen säätelyyn. Käytännössä mentalisaatio ilmenee niin sanottuna reflektiivisenä toimintona eli kykynä kuvata toisen toimintaa mielen käsittein. Mentalisaatiokyky vaikuttaakin olevan kulmakivi psyykkisessä hyvinvoinnissa (Larmo 2010, 616; Sinkkonen & Kalland. 2011, 71)

Mentalisaatioteoriaa on tieteellisesti tutkittu tohtori Levyn johdolla Minneapolissa vuonna 2001, jossa todetaan selviä kytköksiä äidin reflektiokykytaitojen ja lapsen myöhäisemmän sosiaalisen osaamisen välillä. Äidin heikomman reflektiivisen kyvyn on todettu olevan yhteydessä lapsen tarkkaavuusongelmiin, vetäytymistäipumukseen, heikompiin sosiaalisiin taitoihin sekä vanhempi-lapsisuhteen häiriöihin 2–4 vuoden iässä. (Pajulo 2004, 2546.) Toinen mentalisaatioteoriaan perehtynyt tutkija psykologi Peter Fonagy on yhtäläillä löytänyt selityksiä vanhemman puutteellisen mentalisaation yhteydestä lapsen käyttäytymishäiriöihin ja aikuisiän mielenterveysongelmiin. Fonangyn mukaan myös geneettiset tekijät ja temperamentit erot vanhemman ja lapsen välillä saattavat olla ratkaiseva tekijä, miksi turvallisen kiintymyssuhteen luominen ei onnistu. (Choi-Kain & Gunderson 2008.)

Tutkimusten mukaan lapsen mieli sekä mentalisaatiokyky kehittyvät varhaisessa vuorovaikutussuhteessa. Vanhemman oma kyky mentalisaatioon auttaa häntä näkemään lapsensa olentona, jolla on omat halut ja uskomukset. Tällöin vanhempi kyke-

nee eläytymään lapsensa mieleen ja vastaamaan lapsen kokonaisvaltaisiin ruumiillisiin ja tunneviesteihin oikein. (Larmo 2010, 616.)

Pajulo mainitsee artikkelissaan myös lapsen altistamisesta mentaalille kielelle eli puhumisesta tunteista ja siitä miten käytös vaikuttaa muiden kokemukseen. Lapsi oppii ymmärtämään omaa psykologista kokemustaan, kun hän tutkii toisen ihmisen käyttäytymisen takana olevaa mieltä. Tämä on pohjana tunteiden ja impulssien säätelylle, itsensä havainnoimiselle ja oman hallinnan kokemukselle. Hyvin kehittyneellä mentalisaatiokyvyllä on suojaava vaikutus yksilön traumaattisille kokemuksille. Lisäksi kyvyn on todettu olevan vaikuttavana tekijänä sille, millaisena ihmissuhteet siirtyvät sukupolvelta toiselle. (Pajulo 2007, 4562.)

Jäsentymätön ja turvaton kiintymyssuhde lapsuudessa johtaa mentalisaatiokyvyttömyyteen, mikä puolestaan saattaa johtaa epävakaaseen persoonallisuuteen. Toisin sanoen turvallinen kiintymyssuhde varhaislapsuudessa on pohja tunteiden säätelylle ja mentalisaatiolle tulevaisuudessa. Siitä huolimatta, että mentalisaation kehittyminen tapahtuu varhaisten vuorovaikutusten varassa, on kuitenkin mahdollista ”parantua” korvaavien ihmissuhteiden kautta myöhemmin elämässä. Oikein suunnattu hoidollinen väliintulo on keino vahvistaa mentalisaatiokykyä. Luomalla lapselle vastaanottavainen ympäristö purkaa tunteitaan turvallisesti vanhemmat tekevät tietämättään ehkäisevää mielenterveystyötä. Tieto siitä miten mentalisaatio kehittyy varhaisessa vuorovaikutuksessa jo lapsuudessa antaakin osviittaa mihin apu tulisi kohdistaa ehkäisytyössä. (Larmo 2010, 618.)

4.3 Reflektiivisyys

Reflektiivinen kyky on mentalisaatiosta johdettu käsite, jolla mentalisaatiota pystytään mittaamaan. Sana reflektio (reflective) tarkoittaa tässä yhteydessä heijastamista tai pohdiskelua. Se kuvaa vanhemman kykyä peilata lapsen tunnetilaa tälle takaisin, esimerkiksi ilmein ja elein, niin että lapsi kokee tulleen ymmärretyksi. Sana viittaa myös vanhemman oman lapsuuden kokemusten peilaamiseen kypsällä tavalla nykyaikaan. Kehittyneelle reflektiiviselle kyvyllä on ominaista asioiden yhdistely ja käsittely monipuolisesti. Reflektiivinen kyky ei ole synnynnäinen vaan se kehittyy ympä-

ristössä, jossa oma ja toisen mielen ymmärtäminen voi kehittyä. Vanhemman tehtävänä on peilata lapsen tunnetiloja sopivasti liioittelemalla, jolloin lapsi ymmärtää vanhemman vastaanottaneen hänen tunnetilansa. Lapsi näkee äidin kasvot peilinä, joka peilaa hänen omia tunteitaan. (Pajulo 2004, 2544.)

Mentalisaation kehittymisen kannalta on tärkeää oppia tunnistamaan lapsen perusmielentiloja. Lisäksi on tärkeää, että lapsi saa kokemuksia omista rajoistaan ja yksilöllisyydestään. Lapsen omien tunnetilojen tunnistaminen kehittyy, kun hän on saanut kokemuksia tunnetilojensa nimeämisestä ja tunnistamisesta refleктоivalta vanhemmalta. (Salo & Flykt 2014.) Keskeistä on se, miten vanhempi refleктоi ja ymmärtämään oman ja lapsensa käyttäytymisen takana olevia mielentiloja. Vanhemman peilattaessa lapsen tunnetilaa ja käyttäytymistä on keskeistä tehdä se sopivasti liioittelemalla (marked mirroring). Tällöin lapselle käy selväksi, että häntä ymmärretään ja vanhempi vastaanottaa vauvan tunteet, mutta kuitenkin vanhemman oma tunnetila on siitä erillinen. (Pajulo 2004, 2543–2545.)

Refleктоinti on erityisen tärkeä juuri negatiivisten tunteiden ymmärryksessä, jolloin vanhemmalla on kyky säädellä lapsen tunteita. Äiti, jolla refleктоiokyky on puutteellinen, ei pysty näkemään omaa osuuttaan lapsen hädän aiheuttajana, joka osaltaan lisää lapsen tarvetta turvautua puolustautuvaan (defensiiviseen) käyttäytymiseen. (Pajulo 2004, 2543–2545.) Puutteellisella refleктоinnilla vanhempi peilaa lapsen tunteita liian voimakkaasti, jolloin vanhempi ei auta lasta säätämään itseään vaan johtaa tämän yhä syventyvään stressaantumisen tilaan. Myös positiivinen reagointi lapsen negatiivisiin tunteisiin saa lapselle aikaan häpeän tunteen ja kohtaamattomuuden kokemuksen. Sensitiivinen vanhempi pystyy reagoimaan nimenomaan lapsen viestittämiin tunteisiin, eikä keskity ulkoiseen käyttäytymiseen. (Salo & Flykt 2014.) Vanhemman refleктоidessa ahdistuneelle lapselle tämän olotilaa ymmärtävästi ja lohdutellen lapsi pystyy rauhoittumaan. Tällöin hän on saanut tunteen, että vanhempi on ymmärtänyt viestin. (Suviala 2011, 266.)

Perheryhmätoiminnalla autetaan vanhempaa ymmärtämään reflektion kautta vauvan tarpeita ja tunteita sekä vastaamaan niihin. Riittävä reflektiivinen kyky antaa monipuoliset ja positiiviset mielikuvat vanhemmalle sekä lapsesta että itsestään vanhempana. Reflektiivinen kyky on vaikuttavana tekijänä ihmisten välisessä vuorovaiku-

tuksessa ja edellytys vanhemman sensitiiviselle ja rauhalliselle toiminnalle lapsen kanssa. (MLL perheryhmäohjaajan koulutusohjelma 2011.) Perheryhmien yhtenä tavoitteena on se, että vanhemmat pystyisivät paremmin tunnistamaan vauvan reaktioiden lisäksi myös omiaan arjen keskellä. Tärkeää on myös ymmärtää, mikä merkitys omalla ja puolison toiminnalla on lapseen. Lapsen tulisi ymmärtää olevansa syntymästä saakka oma ja erillinen persoona. (Karvonen 2012, 24.)

5 VERTAISRYHMÄN JA – TUEN MERKITYS

Vertaistuki tarkoittaa toisen vastaavanlaisessa elämäntilanteessa olevan henkilön antamaa sosiaalista tukea. Suositellaankin, että yksilöneuvonnan lisäksi järjestettäisiin ryhmäneuvontaa, kuten perhevalmennusta ja vanhemmuuden tukemiseen liittyvää neuvontaa. Tutkimusten mukaan ryhmäneuvonta luo mahdollisuuden kertoa kokemuksista, saada vertaistukea ja luoda uusia sosiaalisia verkostoja. Positiivisista vaikutuksista on jo saatu tuloksia esimerkiksi isäryhmien merkityksestä isyyteen kasvamisessa. Ryhmätoiminnan suunnittelussa tuleekin huomioida elämäntilanteen asettamat haasteet sekä väestön toiveet ja tarpeet. (STM 2009,71.)

Ensimmäisen lapsen saaneiden vanhempien voi olla vaikea tunnistaa vauvansa viestejä. Harjaantumattomuus viestien tunnistamiseen voidaan välillä selittää vauvan puutteelliseen kykyyn ja vaikeuksiin viestiä hätää. Tällöin on tärkeää, että vanhemmat saavat apua varhaiseen vuorovaikutukseen ulkopuolelta, jotta kiintymyssuhteen kehittymistä voitaisiin tukea. (Korhonen & Sukula 2004, 23.) Pienryhmissä vanhempien on mahdollisuus saada muilta samassa elämäntilanteessa olevilta vanhemmilta hyödyllistä tietoa, joka avaa uusia näkökulmia, auttaa jäsentämään omaa elämäntilannetta ja helpottaa käytännön pulmien ratkaisemista. Tätä tietoa tarvitaan asiantuntijoilta saadun tiedon lisäksi. (STM 2004, 113.)

Vertaisryhmät tarjoavat vanhemmille turvapaikan, jossa voi oppia nauttimaan lapsesta ja vanhemmuudesta. Jakamalla ja tiedostamalla kielteisiä menneisyyden kokemuksia, vanhemmat voivat estää näiden siirtymisen lastensa kannettavaksi. Ryhmän ih-

missuhteissa vanhemmat pystyvät tuntemaan olonsa turvalliseksi sekä löytämään ilon vauvastaan. Antamalla tilaa äidin mielikuville lapsesta tuetaan äitiä pitämään lapsi mielessään ja herkistymään lapsen tarpeille. (Silvén 2010, 158–159.)

Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmiin hakeutumisen suurin syy on vanhempien mukaan ollut oman sosiaalisen vertaisverkoston vahvistaminen. Vanhemmilla on tarve saada keskustella samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa. Muita syitä hakeutumiselle oli oppia tuntemaan oma vauva paremmin, saada ymmärrystä miten vauvan kanssa eletään sekä konkreettisia ohjeita vauva-arkeen. (Viinikka & Sourander 2013, 14.)

Mannerheimin lastensuojeluliiton vuosikertomuksen (2012) mukaan vanhemmat ovat arvioineet kokemuksiaan perheryhmän vaikutuksista positiivisesti. Kyselyihin oli vastannut kaikkiaan 130 äitiä ja 60 isää. 80 % vanhemmista kertoi, että suhde vauvaan oli vahvistunut, vauvan tarpeiden ja tunteiden ymmärrystä oli tullut lisää, vauvan hoitoon oli saatu varmuutta, koko perheen hyvinvointi oli lisääntynyt sekä ryhmän teemoista keskustelu oli ollut hyödyllistä ja jatkunut monella vielä kotona. Myös ilojen ja vaikeiden asioiden jakaminen puolison kanssa oli helpottunut. (MLL vuosiraportti 2012, 34.) Äidit kokivat erityisesti, että oma hyvinvointi lisääntyi ryhmän myötä. Isät taas kokivat että tasavertainen vanhemmuus vahvistui kotona. Isät pitivät erityisesti positiivisena kokemuksena kuulluksi tulemisesta. Ryhmässä oli arvostettu heidän ajatuksiaan ja niillä oli keskustelun aikana ollut merkitystä. (Viinikka & Sourander 2013, 14–15.)

Ohjaajille perheryhmässä käytettävä havainnointi on antanut uudenlaisen näkökulman työhön. Positiivista ohjaajien mukaan on ollut myös se, ettei vanhemmille tarvitse löytyä oikeaa vastausta ongelmiin, vaan kysymyksiä esittämällä pystyy auttamaan vanhempia pohtimaan asioita eri näkökulmista. Ryhmässä ohjaaja pystyy myös paremmin ottamaan molemmat vanhemmat tasavertaisesti huomioon. (Karvonen 2012, 22–24.)

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri. Lupa opinnäytetyön toteuttamiseksi saatiin kirjallisesti Satakunnan ammattikorkeakoulun hoitotyön johtajalta 15.5.2013 (liite 1). Tutkimuslupa-anomus lähetettiin Mannerheimin lastensuojeluliiton keskusjärjestölle Helsinkiin, missä se hyväksyttiin 11.6.2013. Tutkimuslupa-anomus sisälsi saatekirjeen (liite 2), Sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä (liite 1), alustavan Microsoft Word-pohjaisen kyselylomakkeen, sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton oman tutkimuslupahakemuksen täytettynä.

Linkki verkkokyselylomakkeeseen lähetettiin ohjaajille elokuun alussa, jolloin suurin osa vastaajista oli jo oletettavasti palannut kesälomilta töihin. Listan Satakunnassa koulutetuista perheryhmän ohjaajista ja heidän sähköpostiosoitteistaan saatiin Mannerheimin lastensuojeluliiton Satakunnan piirin yhteistyökumppanilta. Vastaajille pyrittiin antamaan mahdollisimman pitkä vastausaika, jottei ammattilaisten kiireinen aikataulu vaikuttaisi vastausten katoon. Tutkimuksen alussa ja lopussa kerrottiin tutkijan sähköpostiosoite, jonne vastaajat pystyivät halutessaan lähettämään mahdollisia kysymyksiä kyselystä tai tarkennuksia johonkin tärkeäksi kokemaansa asiaan.

6.1 Tutkimusmenetelmä

Kyselytutkimus on yksi tutkimuksen muoto, jossa aineisto kerätään standardoidusti kohdehenkilöiltä, jotka muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193–194). Kysely on vakioitu, kun kaikilta vastaajilta tullaan kysymään samat asiat samalla tavoin ja samassa järjestyksessä. Kyselylomakkeen käyttö on asianmukaista, kun yritetään selvittää tutkittavien henkilöiden mielipiteitä, asenteita, ominaisuuksia ja käyttäytymistä. (Vilka 2007, 28.)

Tieteessä erotetaan kaksi pääsuuntausta tai lähestymistapaa tutkimuksen tekoon: puhutaan laadullisesta ja määrällisestä tutkimuksesta tai -tutkimusmenetelmästä. Tutkimus saattaa kuitenkin olla sekä laadullista että määrällistä, jolloin siinä on yhdistet-

ty nämä kaksi lähestymistapaa. Näiden kahden menetelmän tarkkarajainen erottaminen onkin vaikeaa, sillä ne täydentävät toisiaan. (Kurittu 2011.)

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus soveltuu hyvin asenteiden ja uskomusten tutkimiseen. Sen tavoitteena on esimerkiksi vuorovaikutuksen tarkka kuvaaminen ja syvempi ymmärtäminen. Tutkimusaineisto valitaan tutkimuskysymysten mukaan ja harkiten. Tärkeää on löytää mahdollisimman monta erilaista perspektiiviä tutkittavaan asiaan. (Aira 2005, 1073–1077.) Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä voidaan käyttää avoimia kysymyksiä tai haastattelua ja yleensä vastaukset saadaan joko sanallisesti tai kirjoitettuna. Tutkimuksen analysointi tehdään käyttäen laadullisia aineiston analyysimenetelmiä. (Kurittu 2011.)

Määrällinen tutkimus eli kvalitatiivinen lähestymistapa antaa yleisen kuvan mitattavien muuttujien välisistä eroista ja yhtäläisyyksistä (Vilka 2007, 13). Määrällinen tutkimus hyödyntää tilastollisia menetelmiä ja onkin yleensä numeerisessa muodossa. Aineistonkeruumenetelmänä käytettävässä kyselyssä tai mittauksessa tutkija määrittelee kysymykset rajatumminkin. (Kurittu 2011.) Määrällisessä tutkimuksessa on tärkeää etteivät tulokset jää vain numeroiksi vaan tutkija hahmottaa tulokset myös määrittämänsä tutkimusongelman kannalta. Tutkijan tulee esittää tuloksensa sanallisesti niin, että tutkimuksen sisältö tulee lukijalle selväksi. Tutkinnan tuloksena tulee myös tehdä johtopäätöksiä, jossa tulosten merkitystä ennakoidaan laajemmin omaan tutkimusalueeseen. (Vilka 2007, 147.)

Opinnäytetyö ja kysely eivät tässä tilanteessa ole niin laajoja, että voitaisiin ottaa otos perusjoukosta vaan kaikki kohdehenkilöt muodostavat otoksen. Tiettyjä erittelyjä pystytään kyselyn perusteella tekemään ja vastaukset ryhmittelemään. Kyselyä suunniteltaessa on harkittava, milloin halutaan strukturoitu aineisto aiheesta eli milloin käytetään vain kyselyyn valittuja vaihtoehtoja ja milloin vastaajalla on vapaan kommentoinnin tila. Tällöin saadaan kyselystä selville sekä kvantitatiivisia eli määrällisiä ja kvalitatiivisia eli laadullisia tuloksia. (vrt. Hirsjärvi ym. 2009, 193–194.)

Kyselylomakkeen etuina pidetään sen tehokkuutta ja ajansäästöä. Tutkijan on helppo toimittaa kyselylomakkeet vastaajille ja saada myös laaja skaala vastauksia hyvin vaivattomasti. Verkkolomakkeen etuna onkin sen vaivaton lähetystapa Internetin vä-

lityksellä ja tuloksista johdettava taulukointi vastausten saapumisen jälkeen. Analysointi, varsinkin kvantitatiivisten vastausten pohjalta, on hyvin yksinkertaista nykyaikaisilla taulukointimenetelmillä. Kyselytutkimuksen haittoina pidetään kuitenkin tutkimuksen pinnallisuutta. On vaikea arvioida, ovatko vastaajat vastanneet huolellisesti ja rehellisesti tai onko jokin asia mahdollisesti ymmärretty väärin. Vastausten kato on myös mahdollinen, jos kysely ei ole vastaajalle mielekäs tai hän on muuten liian kiireinen vastaamaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Teetettävä kysely sisältää siis sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia kysymyksiä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole mahdollista tehdä yleistäviä päätelmiä, mutta kohderyhmän joukosta saattaa löytyä jokin merkittävä asia, joka toistuu tarkasteltaessa vastauksia yleisesti. Tätä kautta on mahdollista tuoda tarkempia esimerkkejä muun muassa siitä, mikä asia ryhmissä on yleisesti edelleen kehitystä vailla. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena on saada Satakunnan perheryhmiin yleistettäviä päätelmiä. Tulokset eivät kuitenkaan ole yleistettäviä koko Suomen Vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmiin, sillä siihen otanta on liian pieni. Tuloksia voidaan kuitenkin verrata muualla Suomessa tehtyihin kyselytutkimuksiin ja sitä kautta mahdollisesti saada yleistettäviä päätelmiä. Kvantitatiivisten tulosten avulla saadaan muodostettua erilaisia diagrammeja, joiden avulla on mahdollista kuvata mielipiteiden jakautumista. (vrt. Hirsjärvi ym. 2009, 179–182.)

Kysely sisältää monivalintakysymysten lisäksi täydentäviä ja avoimia kysymyksiä muun muassa ryhmän kehitysideoista, joihin on mahdollisuus kirjoittaa mielipiteitä omin sanoin. Verkkokyselylomake palvelee molempia osapuolia, sekä vastaajia että vastaanottajaa. Vastaajille kysely on helppo ja nopea täyttää ja vie vähemmän aikaa kuin esimerkiksi käsin täytettävä ja postitettava versio. Vastaanottajan on taas helppo seurata, kuinka moni on vastannut tai vastaamatta sekä käsitellä tietoja nopeammin ja ajallaan.

Kyselylomake on laadittu yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton Satakunnan piirin ja Helsingin keskusjärjestön yhteistyökumppaneiden kanssa. Sähköpostin kautta keskusteltiin näkökulmista, jotka olisivat tarpeellisia selvittää kyselytutkimuksella. Yhteisten ideoiden pohjalta laadittiin lomake, jota myöhemmin vielä muokattiin yhteistyössä Satakunnan yhteyshenkilön sekä opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Kun ky-

selylomakkeesta oli laadittu valmis versio Microsoft Word-ohjelmalla, siirrettiin kyselylomakkeen kysymykset verkkokyselylomakkeelle (e-lomake). Lomake on Satakunnan ammattikorkeakoulun oma kyselyjärjestelmä ja näin opiskelijoidenkin käyttöön mahdollinen.

6.2 Aineiston hankinta

Verkkokyselylomakkeiden yleisyys on lisääntynyt huomattavasti sen käytännöllisyyden vuoksi. Lomake on helppo toimittaa vastaajalle sähköisesti ja samalla säästään postikuluja. Lisäksi se helpottaa tutkijan analysointiprosessia ja tulosten siirtämistä tilastolliseen ohjelmaan. Vastausprosentin on koettu nousseen verkkokyselyiden myötä, sillä verkossa vastaaminen käy nopeammin kuin perinteinen postilomake. (Kuula 2011, 170–174.)

Opinnäytetyön aineisto hankittiin verkkokyselylomakkeella, joka tehtiin Satakunnan ammattikorkeakoulun e-lomake sivustolle. Sähköpostin välityksellä e-lomakkeen linkki lähetettiin kaikille Satakunnan alueen Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmiin ohjaajille. Linkin kautta vastaaja pääsi nettisivulle, josta kyselylomake löytyi. Aineisto kerättiin 12.8.2013 - 1.12.2013 välisenä aikana.

Opinnäytetyön kyselylomake jaettiin viiteen aihealueeseen (liite 3); taustatiedot, vahvuutta vanhemmuuteen koulutus, uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella, vanhempien osallistuminen ja palaute ja yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen. Väittämien vastausvaihtoehdot ovat Likertin 5-portaisessa asteikossa, jotka kyselyssä ovat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, en osaa sanoa, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä. Vastaaja valitsee vaihtoehdoksi sen, miten paljon samaa tai eri mieltä on väittämän kanssa. Kyselyssä on monivalintakysymysten lisäksi 11 täydentävää kysymystä sekä viisi avointa kysymystä, jotka antavat vastaajalle vapauden kertoa, mitä asiasta todella ajattelevat. Täydentävät kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden kertoa, miksi ajattelevat eri tavalla kuin väittämässä on ajateltu. (vrt. Hirsjärvi ym. 2009, 200.)

Tammikuussa aloitettiin vastausten läpikäyminen ja analysointi käyttäen apuna Excel taulukointijärjestelmää. Vastaukset luettiin useaan otteeseen ja numeroitiin taulukoon (V1-V9). Vastaukset analysoitiin sekä kyselyn aihealueiden että tutkimuskysymysten mukaan. Kysymysten jaottelu tapahtui tutkimuskysymysten aiheiden mukaan. Tautitietoja ei otettu tutkimuskysymysten mukaisessa analysoinnissa huomioon, sillä niiden ei katsottu olevan relevantteja opinnäytetyön tulosten kannalta. Lisäksi luotettavaa mielipiteiden jakautumista ammattiryhmien välillä ei ole oleellista tässä opinnäytetyössä tehdä, sillä suurin osa vastaajista on saman alan ammattilaisia.

Ensimmäiseen tutkimusongelmaan: millaisia ovat ohjaajien kokemukset perheryhmän ohjaamisesta uudella reflektiivisellä työotteella, vastasivat kyselyssä aihealueet uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella (väittämät 3A-E) sekä vanhempien osallistuminen ja palaute (väittämät 4A-I). Toiseen tutkimusongelmaan: mitä uutta ohjaajat ovat saaneet perheryhmän myötä ammattilaisina, vastasivat kyselyssä aihealueet, vahvuutta vanhemmuuteen koulutus (väittämät 2B, 2D), uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella (väittämät 3C, 3D, 3E), vanhempien osallistuminen ja palaute (väittämät 4E-F) ja yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen (väittämät 5A). Kolmanteen tutkimusongelmaan: miten perheryhmien ohjaajat kehittäisivät perheryhmätoimintaa, vastasivat kyselyssä aihealueet vahvuutta vanhemmuuteen koulutus (väittämät 2A, 2C, 2E, 2F), uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella (väittämät 3A-B, 3F-G), vanhempien osallistuminen ja palaute (väittäjä 4I) ja yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen (väittämät 5A-D). (Kuvio 2.)

Tutkimusongelmat:

1. Millaisia ovat ohjaajien kokemukset perheryhmän ohjaamisesta uudella reflektiivisellä työotteella?
2. Mitä uutta ohjaajat ovat saaneet perheryhmän myötä ammattilaisina?
3. Miten perheryhmien ohjaajat kehittäisivät perheryhmätöitä?

KYSELYN AIHEALUEET

1. Taustatiedot
2. Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus
3. Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella
4. Vanhempien osallistuminen ja palaute
5. Yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen

TUTKIMUSONGELMA 1

Kysymykset: 3 A-E

4A-I

TUTKIMUSONGELMA 2

Kysymykset: 2B, 2D

3C, 3D, 3E

4E, 4F, 5A

TUTKIMUSONGELMA 3

Kysymykset: 2A, 2C, 2E, 2F

3A-B, 3F-G

4I, 5A-D

Kuvio 2. Tutkimusasetelma

6.3 Aineiston analysointi ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen tavoitteena on etsiä vastauksia asetettuihin kysymyksiin tai ongelmiin sekä tuottaa luotettavaa tietoa suhteessa tutkimuskohteeseen. Menetelmäkirjallisuudessa sanoilla reabiliteetti ja valideetti kuvataan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksessa reliaabelius merkitsee tutkimustulosten toistettavuutta, missä tekijän tulee osoittaa, että tutkimustulokset eivät ole syntyneet sattumanvaraisesti. Valideetti tutkimuksessa antaa todenmukaisen kuvan tutkimuskohteesta, jolloin se mittaa sitä, mitä sen on tarkoitus mitata. Oleellista onkin se, miten tutkija on pystynyt määrittelemään ja rajaamaan käsitteet (Kurittu 2011.)

Aineisto jaetaan kategorioihin, josta nostetaan esiin tutkimusongelmaa selkeyttäviä teemoja. Aineistoa lukemalla voidaan löytää teemoihin liittyviä sitaatteja, jotka voidaan ryhmitellä. (Kurittu 2011.) Aineisto analysoidaan induktiivisesti eli aineistolähtöisesti. Induktiivinen prosessi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: aineiston pelkistämiseen, ryhmittelyyn sekä teoreettisten käsitteiden luomiseen. Aineistoa pelkistettäessä analysoitava aineisto pelkistetään siten, että tutkittavalle asialle epäolennainen aineisto karsitaan pois. Aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä, jolloin informaatiota pilkotaan osiin ja tiivistetään. Kun aineistoa aletaan ryhmitellä, etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia ilmauksia läpikäymällä alkuperäysilmaukset. Samaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään, luokitellaan ja nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Lopulta aineistosta erotetaan tutkittavan asian kannalta olennainen tieto ja niiden perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–114.)

Aineiston käsitteleminen aloitettiin tutkimustulosten numeroinnilla (V1-V9). Vastaukset eli aineisto syötettiin havaintomatriisiin, jossa vaakarivillä olivat yhden vastaajan tiedot ja pystyrivillä taas yhtä kysyttyä asiaa koskevat tiedot kaikilta vastaajilta. Aineiston käsittely oli yksinkertaisempaa, kun kysymykset oli strukturoitu ennen kyselyn lähettämistä. (vrt. Vilka 2007, 111–112; 135.) Vastaukset purettiin kysymys kerrallaan ja avoimista kyselyistä tullut aineisto jaoteltiin taulukkoon (liite 4), johon alkuperäiset ilmaukset literoitiin, pelkistettiin sekä jaettiin ala- ja pääkategorioihin. Pääkategoria muodostui kyselyssä olleen aihealueen mukaan, joita oli viisi. Alakategoriaksi määriteltiin kysymys, johon alkuperäinen ilmaus vastasi.

6.4 Tutkimuksen etiikka

Tutkimuksessa sovelletaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Siinä harjoitetaan myös tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintään tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Tieteellisiä käytäntöjä noudattamalla voidaan tehdä tutkimus, joka on eettisesti hyväksytty, luotettava ja saavuttaa uskottavat tulokset. Hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset voivat ilmetä tutkimusvilppinä tai piittaamattomuutena. Tutkijalla on kuitenkin esisijainen vastuu työnsä eettisyydestä. (ETENE 2006, 3-4.)

Tutkimuksen tulee olla vastaajalle vapaaehtoinen ja päätöksen perustua riittävään informaatioon tutkimuksesta. Kyselytutkimuksessa tutkittavalle kerrotaan tutkimuksen aihe, mitä osallistuminen vastaajalle tarkoittaa ja kauanko kyselyn täyttämiseen kuluu aikaa. Kyselyssä selviää tutkijan yhteystiedot, kerätyn aineiston käyttötarkoitus, sekä säilytys ja jatkokäyttö. Verkkokyselystä saatava aineisto käsitellään salassapitosäännösten mukaisesti. Vastaajien antamat tiedot ovat luottamuksellisia ja kysely suoritetaan anonymisti, joten henkilöllisyys, työskentely- yksikkö tai työnantaja ei paljastu missään tutkimuksen vaiheessa. Ennen kyselylomakkeen teettämistä Satakunnan perheryhmien ohjaajilla, lähetetään tutkimuslupapyyntö Mannerheimin lastensuojeluliiton johtoryhmälle, joka ensin hyväksyy tutkimuksen sekä kyselylomakkeen. Verkkokyselystä saatavien vastauksia käytetään opinnäytetyön tutkimuksen tekemiseen. (vrt. Kuula 2011, 231–235.)

Opinnäytetyöhön liittyvä verkkokysely suunnitellaan, toteutetaan, raportoidaan sekä siinä syntyneet tietoaineistot tallennetaan tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla (vrt. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012, 6). Opinnäytetyö tulee esille Theseus – verkkosivustolle, missä se on kaikkien halukkaiden saatavilla.

7 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET

Kaikkiaan verkkokyselyyn vastasi yhdeksän henkilöä neljästätoista lähetetystä kyselystä. Vastausprosentiksi tuli 64 %. Opinnäytetyön aineisto kerättiin verkkokyselylomakkeella, joka sisälsi 26 monivalintakysymystä, viisi avointa kysymystä ja 11 täydentävää kysymystä. Yhdeksästä vastaajasta kahdeksan työskentelee terveysalan toimessa ja yksi vastaaja sosiaalitoimessa. Koulutukseltaan neljä vastaajista oli käynyt ammattikorkeakoulutasoisen koulutuksen, loput viisi toisen asteen tai opintotasoisen koulutuksen. Ohjauskertoja (yksi ohjauskerta tarkoittaa ryhmän ohjaamista alusta loppuun eli 12 kertaa) vastaajista kuudella oli 0-1 kertaa ja kolmella 2-3 kertaa. Aineisto kerättiin 12.8.2013 - 1.12.2013 välisenä aikana.

Kyselyssä (liite 3) tutkimuskysymysten perusteella määriteltiin viisi eri aihealuetta. Aihealueet olivat: taustatiedot, vahvuutta vanhemmuuteen koulutus, uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella, vanhempien osallistuminen ja palaute sekä yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen. Aineisto kerättiin Exel Matriisiin, jonka pohjalta vastausten jakauma esitellään seuraavaksi sanallisesti.

7.1 Vastaajien taustatiedot

Taustatiedot -osiossa oli kaikkiaan kolme kysymystä. Jokaisessa kysymyksessä oli vastausvaihtoehdot määritelty. Lisäksi kahdessa kysymyksessä oli täydennettävät vastausosiot ”jokin muu mikä?”. Tähän aihealueeseen oli vastannut yhdeksän vastaajaa.

Ensimmäisessä kysymyksessä vastattiin, missä vastaaja työskentelee. Vastausvaihtoehdot olivat sosiaalitoimessa, terveysalan toimessa, kasvatustoimessa sekä täydennettävä osio ”jokin muu, mikä?”. Yhdeksästä vastaajasta kahdeksan työskenteli terveysalan toimessa ja yksi vastaaja sosiaalialan toimessa. Toisessa kysymyksessä haettiin vastausta millainen koulutus vastaajalla on. Vastausvaihtoehdot olivat toisen asteen tai opistotasoinen, AMK -tasoinen, yliopistotasoinen sekä täydennettävä osio ”jokin muu mikä?”. Vastaajista viisi vastasi 2. asteen tai opistotasoinen ja neljä vastasi

AMK – tasoinen. Yksi vastaaja oli lisännyt vapaaseen tilaan vastauksen ”sosiaalitoimen alaisena lastenneuvolassa”. Viimeinen oli väittämä ” Olen tähän mennessä ohjannut Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmiä (kokonaisuutena eli sisältäen 12 ohjaukset) yhteensä”, johon vastausvaihtoehdot olivat 0-1 kertaa, 2-3 kertaa, 4-5 kertaa sekä enemmän. Vastaajista kuusi vastasi väittämään 0-1 kertaa ja kolme 2-3 kertaa.

7.2 Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus - tutkimustulokset

Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus – osiossa oli kaikkiaan viisi väittämää ja yksi avoin kysymys. Kahdessa väittämässä oli lisäksi täydennettävä osio. Tähän aihealueeseen oli vastannut yhdeksän vastaajaa.

Ensimmäiseen väittämään ” vahvuutta vanhemmuuteen koulutuksen kesto oli mielestäni sopivan pituinen” vastasi yhdeksästä vastaajasta kahdeksan täysin tai jokseenkin samaa mieltä sekä yksi jokseenkin eri mieltä. Toiseen väittämään ”sain koulutuksesta paljon uutta tietoa” olivat vastaajat täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Kolmanteen väittämään ”koulutus valmisti perheryhmän ohjaamiseen hyvin” vastasivat kahdeksan vastaajaa täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja yksi en osaa sanoa. Väittämässä oli täydennettävä osio, johon vastasi yksi vastaaja (liite 4, 2C).

”Koulutuksen lopussa olevat yksittäiset päivät olivat turhia, koska eivät kohdanneet ryhmän vetämisen kanssa, niin kuin olisi ollut tarkoitus. Ja työlle ja itselle kohtuuton rasite ajaa pitkä matka ja olla poissa muutaman tunnin koulutuksen vuoksi.”

Neljänteen väittämään ”olen pystynyt hyödyntämään koulutuksen antamia tietoja muissa työtehtävissäni” vastasi seitsemän vastaajaa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä sekä yksi en osaa sanoa. Viidennen väittämään ”koulutuksessa jäi mielestäni jokin tärkeä aihealue käsittelemättä” vastasi yksi jokseenkin samaa mieltä, kuusi jokseenkin tai täysin eri mieltä ja kaksi en osaa sanoa. Väittämässä oli täydennettävä kohta ”jos olet täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mikä/mitkä?”, johon ei tullut vastauksia. Viimeinen kysymys oli avoin ”miten kehittäisit vahvuutta vanhemmuuteen koulutusta”. Tähän vastasi kaksi vastaajaa (liite 4, 2F).

”Täydennyskoulutus/asioiden mieleen palauttaminen on tärkeää, siksi että ohjaajan mielessä pysyy asiiasältö ja tarkoitus sekä tavoitteet”

”Koulutusta lähempänä Satakuntaa, ei vain ja ainoastaan Turussa.”

7.3 Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella -tutkimustulokset

Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella -osiossa oli kaikkiaan kuusi väittämää, yksi avoin kysymys ja kolme täydentävää osiota. Tähän aihealueeseen oli vastannut kahdeksan vastaajaa.

Ensimmäiseen väittämään ”koen työaikajärjestelyiden onnistuneen hyvin perheryhmän alettua (esim. vastaanoton, kotikäyntien ja ryhmän ohjaamisen tasapainottamisen kannalta) vastasi kahdeksasta vastaajasta neljä täysin tai jokseenkin samaa mieltä sekä neljä jokseenkin tai täysin eri mieltä. Kysymyksessä oli täydentävä osio ”jos olet jokseenkin tai täysin eri mieltä, perustele”, johon neljä vastaajista oli vastannut (liite 4 3A).

”Aika meinaa loppua kesken...”

”Ryhmien vetämiseen menevä aika on pois muulta työltä => ruuhka”

”Sijaisia ei saa, työmäärä kuitenkin pysyy samana”

”Sijaisia ei ollut käytettävissä, joten ylityötä tuli jkv”

Toiseen väittämään ”työparityöskentely on ollut mielestäni onnistunutta” vastasi viisi täysin samaa mieltä ja kolme jokseenkin eri mieltä. Väittämässä oli myös avoin kysymys ”jos olet jokseenkin tai täysin eri mieltä, perustele”, johon vastaajat eivät olleet vastanneet. Kolmanteen väittämään ”perheryhmätapaamisilla on noussut mielestäni esiin uutta ja hyödyllistä tietoa perheistä, jota olen pystynyt hyödyntämään heidän kanssa asioidessani myöhemmin” vastasi seitsemän täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja yksi ei osaa sanoa. Neljänteen väittämään ”olen saanut perheryhmän oh-

jaamisesta lisäarvoa muuhun työhöni” vastasivat kaikki vastaajat täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Viidenteen väittämään ”olen kokenut perheryhmän ohjaamisen positiivisena” vastasivat kaikki vastaajat (8) täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täydentävään kysymykseen ”jos olet jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä, miten olet kokenut ryhmän?” ei tullut vastauksia. Viimeiseen väittämään ”perheryhmätoiminta tarvitsee mielestäni vielä kehittämistä” vastasivat kaikki kahdeksan vastaajaa jokseenkin samaa mieltä. Lopussa oli vielä avoin kysymys ” millaisia ideoita sinulla on perheryhmien kehittämiseksi” johon vastasi kahdeksasta vastaajasta viisi (liite 4, 3G).

”Vanhempia on vaikea saada sitoutumaan 12 kertaan. Lyhyempi kesto ryhmälle”

”Se pitäisi linkittää ennen syntymää olevaan valmennukseen, niin että siitä tulisi sujuva jatkumo. Haasteena on ollut saada väkeä ryhmiin. Ryhmäkertoja on myös niin paljon, että perheet eivät oikein uskalla sitoutua siihen, kun on niin paljon muutakin ihmisillä.”

”Käsiteltäviä aihealueita voisi tiivistää ja vielä muuttaa monipuolisemmiksi, liikaa samanlaisten asioiden tiimoilta keskustelua!”

”Ei uutta ideaa, mutta odotan lyhempää versiota.”

”8 kertaa olisi hyvä”

7.4 Vanhempien osallistuminen ja palaute -tutkimustulokset

Vanhempien osallistuminen ja palaute -osiossa oli kaikkiaan kahdeksan väittämää, neljä täydentävää kysymystä ja yksi avoin kysymys. Kahteen väittämään oli annettu vastausvaihtoehdot ja muut olivat Likertin asteikolla. Tähän aihealueeseen oli vastannut kahdeksan vastaajaa.

Ensimmäinen väittämä oli ”perheryhmän koko (osallistuneiden perheiden lukumäärä) on pääsääntöisesti ollut”, johon vastausvaihtoehdot olivat: 3 tai alle, 4-5 perhettä

ja 6 tai yli. Vastaajista yksi vastasi 3 tai alle ja seitsemän 4-5 perhettä. Toisessa väittämässä ”perheryhmäläiset (vanhemmat tai vanhempi) ovat tulleet tapaamiskerroille mielestäni oma-aloitteisesti ja motivoituneina” vastasivat kaikki vastaajat täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täydentävään kysymykseen ”jos olet jokseenkin tai täysin eri mieltä, millä mielellä vanhemmat ovat mielestäsi tulleet?” ei tullut vastauksia.

Kolmannessa väittämässä ”vanhemmat ovat kokeneet perheryhmätoiminnan mielestäni hyödyllisenä” vastasivat kaikki vastaajat täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Neljänteen väittämään ”vanhemmat ovat osallistuneet keskusteluihin aktiivisesti” vastasi kuusi täysin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja yksi ei osaa sanoa. Viidennen väittämään ”vanhemmat ovat pystyneet tuomaan perheryhmissä hyvin esille asioita joita ovat kotona miettineet” vastasi kuusi täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin eri mieltä. Kuudenteen väittämään ”koen voineeni perheryhmätoiminnan kautta välittää perheelle jotain hyödyllistä tietoa, mikä aiemmilla työtavoilla ei ole ollut mahdollista” vastasi seitsemän täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja yksi vastaaja jokseenkin eri mieltä. Väittämään liittyvään avoimeen kysymykseen ”jos olet täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mitä esimerkiksi?” vastasi kaksi vastaajaa (liite 4, 4F).

”Riippuu todella paljon ryhmästä kuinka he puhuvat ja lähtevät keskusteluun mukaan. Itse olen vetänyt kaksi ryhmää, joista toisessa ei puhe meinannut loppua ollenkaan ja toisessa kaikki katselivat hiljaisina seiniä.”

”Kun ihmisiä on samassa elämäntilanteessa, he antavat paljon toisilleen/saavat toisilta paljon. Myöskin, kun korvapareja on useita ja asioita pyöritellään, varmasti tarttuu enemmän kuin norm.vo.lla. Nimenomaan vauvan mieleen pääseminen on se tärkeä asia ja siinä onnistuttiin.”

Seitsemänteen väittämään ”vanhemmat ovat mielestäni kokeneet jonkin asian ryhmässä negatiivisena” vastasi viisi täysin tai jokseenkin eri mieltä ja kolme ei osaa sanoa. Kysymykseen liittyvään avoimeen kysymykseen ”jos olet täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mitä?” ei tullut vastauksia.

Lopussa oli vielä kysymys, johon oli annettu vastausvaihtoehdot sekä avoin kysymys. Kysymyksessä ”mikä mielestäsi on ollut haasteellisinta perheryhmän ohjaami-

nessa (voit valita useampia)” vastausvaihtoehdot olivat: keskustelun aikaansaaminen, asian ymmärrettäväksi tekeminen, arjen kysymyksiin vastaaminen, mielenkiinnon ylläpitäminen sekä jokin muu, mikä? Kysymyksessä vastattiin alla olevaan laatikkoon. Yksi vastaaja vastasi keskustelun aikaan saaminen, viisi vastasi asian ymmärrettäväksi tekeminen, yksi vastasi arjen kysymyksiin vastaaminen, sekä kolme kohtaan jokin muu, mikä (liite 4, 4H).

”Riippuu ryhmästä. Jos hiljainen, niin keskustelun ylläpito. Joskus ajan tasapuolinen jakaminen, jos joku on kovin aikaa ottava.”

”Herkästi voi lipsua omista kokemuksista kertomiseen, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.”

Viimeinen osio oli avoin kysymys, jossa kysyttiin millaista suoraa palautetta ohjaajat ovat saaneet vanhemmilta perheryhmästä. Tähän vastattiin, että palaute on ollut ainoastaan positiivista. Perheet olivat tulleet paikalle motivoituneina ja tapaamisia oli jääty kaipaamaan niiden loppumisen jälkeen. Vanhemmat olivat kokeneet että kaikkien ensimmäisen lapsen saaneiden tulisi osallistua ryhmään. (Liite 4, 4I).

”Ovat viihtyneet.”

”Palaute oli positiivista asiasisällön suhteen, ohjaajille palautteen antaminen tuntui olevan hankalampaa. Siis varsinaista negatiivista palautetta ei tullut. Koimme että kaiken kaikkiaan kokemus oli perheille positiivinen, koska kukaan ei keskeyttänyt ja tulivat paikalle motivoituneina keskustelemaan.”

”Kaikkien ensim. lapsen saaneiden tulisi osallistua ja mahdollistaa osallistuminen ryhmään”

”Ainoastaan positiivista, ovat jääneet kaipaamaan yhteisiä tapaamisia!”

”Aina mukava tulla. Eikö tällaista ole ollut enemmän?”

7.5 Yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen – tutkimustulokset

Yhteistyö ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen – osiossa oli kaksi väittämää ja kaksi avointa kysymystä. Osioon oli vastannut kahdeksan ohjaajaa.

Väittämään ”vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeeseen osallistuminen ja perheryhmätoiminnan aloittaminen on selvästi lisännyt yhteistyötä alan ammattilaisten välillä Satakunnassa” vastasi viisi vastaajaa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja kaksi ei osaa sanoa. Toiseen väittämään ”tiedonkulku vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeessa on ollut toimivaa Satakunnassa” vastasi yksi täysin samaa mieltä ja seitsemän jokseenkin samaa mieltä.

Lopuksi vastaajille annettiin vapaus kirjoittaa ajatuksiaan avoimesti. Ensimmäiseen avoimeen kysymykseen ”miten kehittäisit tiedon kulkua ja yhteistyötä Vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeen ja perheryhmien osalta Satakunnassa?” vastasi yksi vastaaja (liite 4, 5C).

”Odotan ohjaajien yhteisiä tapaamisia.”

Viimeisessä avoimessa kysymyksessä oli vapaus kommentoida liittyen hankkeeseen tai perheryhmätoimintaan. Tähän vastasi neljä vastaajaa (liite 4, 5D).

”Harmi, että ilmaiset koulutukset loppuvat. Monilla paikkakunnilla koulutukseen lähteminen varmasti vaikeutuu. Jokainen perheiden kanssa työskentelevä hyötyy koulutuksesta myös omassa työssään.”

”Olen osallistunut koulutukseen, mutta yhtäkään ryhmää emme ole saaneet aloitettua. Useista yrityksistä ja markkinoinnista huolimatta vanhemmat eivät ole lähteneet mukaan. Kunnissamme on jo toiminut useita vuosia omia äiti-lapsiryhmiä, joihin osallistuminen on ollut todella aktiivista. Ryhmien jälkeen äidit ovat jatkaneet omana ryhmänään. Kunnassani pyörii jo useita tällaisia ryhmiä. Jotkut äidit ovat jo useissa tällaisissa ryhmissä mukana. Mll:n ryhmä on aivan liian pitkäkestoinen. Omat ryhmämme ovat kokoontuneet vain n. neljä kertaa päivisin ja ohjelma on ollut vapaa-

muotoinen. Mielestäni olemme saaneet todella tehokkaasti ja pienellä panostuksella äidit verkostoitumaan keskenään. Välillä olemme yrittäneet jättää ryhmän pitämättä, mutta äidit ovat sitä kuitenkin halunneet. On sääli jos tällaiset ryhmät pitää lopettaa ajan puutteen takia. Monia ryhmiä kun ei voi pitää päällekkäin.”

”Koulutus hankkeeseen oli todella kiitettävää! Perheet antoivat hyvää palautetta ryhmätoiminnasta!”

”12 kertaa kokoontuminen on liian paljon, mutta ilm. siihen on tulossa muutos..”

8 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU

Opinnäytetyölle asetettiin kolme tutkimuskysymystä, joihin vastaukset saatiin verkkokyselylomakkeella. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä haettiin mielipiteitä perheryhmän reflektiivisestä ohjaamisen ja uudenlaisen työparityöskentelyn onnistumisesta perheryhmän puitteissa. Tähän osioon liittyen haluttiin saada selville myös työaikajärjestelyiden onnistuminen ja ryhmään liittyviä ongelmakohtia, mikäli niitä on ilmennyt.

Ohjaajien mielestä vanhemmat ovat olleet aktiivisia osallistujia perheryhmissä. Vanhemmat ovat kokeneet perheryhmän hyödyllisenä ja tulleet motivoituneina ryhmään. Suurin osa ohjaajista kokee voineensa välittää ryhmän kautta tietoa vanhemmille, mikä ei ole aiemmilla työtavoilla ollut mahdollista. Ohjaamisessa haasteellisimmaksi koettiin kerrottavan asian ymmärrettäväksi tekeminen. Ongelmakohtina mainittiin myös arjen kysymyksiin vastaaminen, keskustelun aikaansaaminen, puheenvuorojen tasapuolinen jakaminen sekä ohjaajan asiasta lipsuminen omien kokemusten kertomiseen. Lisäksi työparityöskentelyssä ja työaikajärjestelyissä koettiin myös olevan ongelmakohtia. Työaika ei tuntunut riittävän perheryhmien vetämiseen muun työn ohessa, vaan saattoi vähentää aikaa muiden töiden teolta ja/tai lisätä ylitöitä.

Toisessa tutkimuskysymyksessä selvitettiin, mitä uutta ohjaajat ovat saaneet ammatillisina Vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeen ja perheryhmän myötä. Tutkimuskysymykseen liittyen arvioitiin koulutuksen, perheryhmän sekä hankkeen tuoman yhteistyön vaikutuksia ohjaajiin ammatillisina.

Perheryhmien ohjaajat kokivat saaneensa paljon uutta tietoa koulutuksesta. Koulutuksen antamia hyötyjä oli pystytty kuitenkin vaihtelevasti hyödyntämään omassa työssä. Perheryhmien ohjaamisesta ammatilliset olivat saaneet paljon positiivisia hyötyjä ja lisäarvoa työhönsä. Ohjaajat kokivat, että samassa elämäntilanteessa olevat vanhemmat ja perheet hyötyivät ryhmästä. Perheet saivat ohjaajien mielestä ryhmässä keskusteltaessa enemmän ajatuksia omaan arkeensa kuin vastaanotolla. Ryhmän kautta ammatilliset ovat myös saaneet perheistä hyödyllistä tietoa, jota ovat voineet hyödyntää heidän kanssaan asioidessaan omalla vastaanotollaan.

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä kysyttiin, miten perheryhmien ohjaajat kehittäsivät perheryhmätoimintaa. Toiminnan kehittämiseen liittyivät kysymykset koulutuksen, perheryhmän sekä Satakunnassa ammattilaisten välisen yhteistyön kehittämisestä. Koulutuksen keston ohjaajat olivat tyytyväisiä. Koulutus oli vastaajien mielestä myös valmistanut ohjaamiseen hyvin. Koulutuksessa koettiin kuitenkin, joidenkin vastaajien mielestä jääneen jonkin tärkeän aihealueen käsittelemättä. Tähän ei kuitenkaan osattu määritellä mikä. Koulutuksen yksittäiset viimeiset päivät eivät olleet kohdanneet yhden vastaajan mielestä odotuksia ryhmän vetämisen suhteen. Ajomatka muutaman tunnin takia tuntui kohtuuttomalta ja koulutusta toivottiinkin lähemmäs Satakuntaa. Tärkeäksi koettiin täydennyskoulutus, jotta ohjattavat asiat pysyisivät paremmin mielessä.

Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että perheryhmä tarvitsee vielä kehittämistä. Useampi vastaaja totesi, että perheryhmä oli kestoltaan liian pitkä. Lisäksi perheitä oli ollut vaikea saada sitoutumaan 12 tapaamiskertaan. Haasteena on myös ollut saada vanhempia yleensä tulemaan ryhmiin. Vastaajien mielestä perheryhmän tulisi olla selvempi jatkumo perhevalmennuksesta. Perheryhmän sisällön puolesta toivottiin aiheiden tiivistämistä ja monipuolistamista, jottei tulisi liikaa keskustelua saman aiheen tiimoilta. Kuitenkin kaikkien vastanneiden mielestä palaute vanhemmilta perhe-

ryhmistä on ollut pelkästään positiivista. Vanhemmat ovat viihtyneet ryhmissä ja kokeneet, että ryhmään on aina ollut mukavaa tulla.

Tiedonkulku Vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeessa on kaikkien vastaajien mielestä ollut onnistunutta. Yhteistyö perheryhmiä ohjaavien ammattilaisten välillä oli myös useissa työpisteissä lisääntynyt. Ohjaajien yhteistä tapaamista odotetaan.

9 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

9.1 Opinnäytetyön validiteetti ja rehabiliteetti

Tutkimuksen luotettavuutta pyritään arvioimaan, jotta virheiden syntyminen pystyttäisiin välttämään. Silti tulosten luotettavuus ja pätevyys saattavat vaihdella (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tärkeää tieteelliselle ajatustavalle on kriittisyys, jolloin tutkimustuloksia ei yleistetä ilman kattavia tuloksia, vaan arvioidaan olosuhteet ja ehdot missä tulokset ovat päteviä. (Helakorpi 1999, 73). Opinnäytetyön tutkimustuloksia ei voida pitää yleistettävänä tietona koko Suomen Vahvuutta vanhemmuuteen – perheryhmiin sen vähäisen vastaajaluvun takia (n=9). Tuloksia voidaan silti pitää pätevinä Satakunnan alueen perheryhmiin. Vertaillen opinnäytetyön verkkokyselystä saatuja vastauksia aikaisempiin ja laajempiin kyselytutkimuksiin, käy kuitenkin ilmi samankaltaisia vastauksia kuin Satakunnassa. Ryhmän positiiviset vaikutukset on koettu muualla perheryhmissä samoin, kuten verkkokyselyyn vastanneiden ohjaajien mielestä. Lisäksi samankaltaisia ongelmakohtia on ilmennyt myös Mannerheimin lastensuojeluliiton teettämässä kyselyissä. (vrt. MLL vuosikertomus 2012, 34.)

Tutkimuksen validius merkitsee tutkimuksen onnistuneisuutta mitata sitä, mitä oli tarkoitus. Validius osoittaa, kuinka hyvin tutkija on kyennyt siirtämään tutkimuksessa käytetyn teoriapohjan lomakkeeseen. (Vilka 2007, 150.) Mittarit ja menetelmät saattavat aiheuttaa tuloksiin virheitä, jos ne eivät vastaa todellisuutta, jota tutkija luulee tutkivansa. Vastaajat voivat esimerkiksi käsittää kyselyn kysymyksen eri lailla kuin tutkija on ajatellut, jolloin tuloksia ei voida pitää pätevinä. (Hirsjärvi ym. 2009,

231–232.) Reliaabeliudella kuvataan tutkimuksen tuloksien toistettavuutta mittauksesta toiseen, jolloin tulokset eivät ole sattumanvaraisia. (Vilkkä 2007, 150).

Aiheeseen perehtymällä ja yhteistyöllä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa pystyttiin laatimaan kysymykset, jotka vastasivat tutkimuksen tilaajan tarkoitusta. Tapauksilla käytiin läpi, mitä kyselytutkimukselta toivotaan ja mitä vastauksilla pyrittiin selvittämään. Verkkokyselyn avoimissa kysymyksissä ja vastaajien vapaissa ilmauksissa kävi kuitenkin toisinaan ilmi, ettei vastaaja ollut välttämättä täysin ymmärtänyt kysymystä. Lisäksi jotkut ilmaukset kuten ”uudenlainen työote” olisi selvästi kaivannut selvennystä, sillä muutama vastaaja kysyi, eikö tällaista ole ollut enemminkin. Kysymysten selkeämmällä muotoilulla olisi voinut varmistaa, että vastaaja tietää millaisesta käsitteestä puhutaan.

Opinnäytetyön kyselyn tuloksia verrataan kirjallisuudessa esitettyihin faktoihin. Laadullista tutkimusta tehdessä ei voida suoraa yleistää saatuja tuloksia laajemmin. Yleistäminen on kuitenkin mahdollista, mikäli kyselyn tulokset ovat yhdenmukaisia esitetyn teorian kanssa sekä muissa tutkimuksissa on saatu samankaltaisia tuloksia. (vrt. Aira 2005, 1076.)

9.2 Opinnäytetyön eettisyys

Kehittävän tutkimuksen eettisyyttä arvioitaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota hyvään tieteelliseen ja toimintakäytäntöön. On tärkeää, ettei tutkimuksella loukata tai väheksytä ihmisiä tai ihmisryhmiä. Tutkittavaa ihmisryhmää tulee kohdella kunnioitavasti ja heille tulee kertoa perustelut tutkimuksen teolle. Tutkimusaineiston huolellinen analyysi ja luotettavuuden arviointi ovat keskeisiä eettisyyttä arvioitaessa. Tutkimusaineistosta tehtävät johtopäätökset tulee olla rehellisiä ja luotettavia. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 43–45.)

Tutkimusaineistoa on mahdollisuus kerätä tutkittavilta kohdehenkilöiltä useilla eri tavoilla, tässä tapauksessa verkkokyselyllä. Vastaajalle on annettu ennen kyselyn täyttämistä tieto, miten tutkimusaineistoa tullaan käyttämään. Ennen verkkokyselyyn vastaamista vastaajalle kerrottiin kuka kyselytutkimuksen suorittaa, mihin tarkoituk-

seen tietoa kerätään, miten tieto tulee opinnäytetyössä esille sekä mistä allekirjoittaneen saa kiinni, mikäli kysymyksiä ilmenee. Aineistoa kerätessä kyselyllä, velvoittaa tutkittaville lähetettävä informaatio tutkimuksesta ja aineiston käytöstä tutkijan käyttämään aineistoa sopimallaan tavalla. (vrt. Kuula 2011, 99–100.)

Opinnäytetyötä tehtäessä on jatkuvassa tarkastelussa ollut myös eettinen puoli. Kyselyä rakennettaessa kysymysten määrittely tapahtui siten, ettei osallistujien henkilöllisyys voisi tulla niistä ilmi. Luotettavuuden luomiseksi asiasta kerrottiin kyselyn alussa olevassa johdantotekstissä, missä vakuutettiin, etteivät tutkittavien nimet, työkunnat ja työpaikat tule missään tutkimuksen vaiheessa esille. Tutkimusaineisto säilytetään opinnäytetyön valmistumiseen asti, jonka jälkeen verkkokyselykysely ja sen tulokset poistetaan sekä verkkolomakkeelta että muista mahdollisista tiedostoista.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyötä tehdessä on tullut selvemmäksi, miten tärkeällä asialla Mannerheimin lastensuojeluliitto on Vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeessaan. Kiintymyssuhteen tukeminen varhaislapsuudessa auttaa vanhempia kasvattamaan lastaan empaattisesti ja tämän viestejä kuunnellen. Vanhemmilla on lisäksi selvästi tarve saada keskustella samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa ja vahvistaa omaa sosiaalista vertaisverkostoaan. Tähän Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmä on juuri sopiva keino.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Satakunnan perheryhmien ohjaajien kokemuksia ryhmien toteutumisesta. Tarkoituksen pohjalta tavoitteena oli kehittää perheryhmiä Satakunnassa. Opinnäytetyön tavoitteet täyttyivät kaikkiaan hyvin. Vaikka vastaajien määrä oli suhteellisen vähäinen, saatiin silti ohjaajien mielipiteitä hyvin esille. Ilman vapaan kirjoittamisen alueita tämä ei olisi ollut mahdollista. Opinnäytetyön tulokset ovat selvästi verrattavia muihin aikaisempiin kyselytutkimuksiin, joissa tulee samankaltaisia kehityskohtia esiin.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut mielekästä ja mielenkiintoista. Loppua kohden on selvästi selkeytynyt teorian ja edellisten tutkimusten yhteneväisyys opinnäytetyön verkkokyselyssä ilmenneisiin mielipiteisiin. Aihe on lisäksi hyvin ajankohtainen puhuttaessa lapsiperheiden hyvinvoinnista. Lapsen mentaalinen kehityksen tukeminen on tärkeä osa tulevaisuuden hyvinvointia, jotta lasten ja nuorten terveyttä voitaisiin tukea. Vertaistukiryhmät ovat erittäin tärkeä osa yhteiskuntamme terveyteen liittyvässä ennaltaehkäisyssä. Varhaisella tuella on todettu olevan vaikutusta muun muassa mielenterveysongelmiin ja henkiseen hyvinvointiin. Tukemalla vanhempia kasvatustyössä voidaan luoda hyvän pohjan lapsen normaalille kehitykselle.

Opinnäytetyön kyselytutkimuksen mukaan Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmät on selvästi koettu positiivisena sekä vanhempien että ohjaajien osalta. Reflektiivinen työote on helpottanut ohjaajia vanhemmuuteen liittyvässä neuvonnassa sekä vanhempia hakemaan ratkaisuja pohtien lapsen tunnekokemusta. Ohjaajien mielestä vanhemmat ovat saaneet paljon ajatuksia omaan arkeensa ryhmän vertaistuen kautta ja olleet motivoituneita tulemaan ryhmään sen hyödyllisyyden vuoksi. Ohjaajat kokivat saaneensa selvästi lisäarvoa työlleen ja hyötyä oman työnsä tekemiseen. Koulutuksesta ohjaajat kokivat saaneensa paljon uutta tietoa. Aikaisemmissa tutkimuksissa on myös ilmennyt perheryhmän hyödyt ammattilaisille. Ohjaajat ovat todenneet, että vanhempien kysymyksiin vastaaminen on helpottunut, kun suoraa ratkaisua tilanteeseen ei ole tarvinnut löytää kun vanhempaa on tuettu miettimään lapsensa tunnekokemusta.

Ongelmakohtina perheryhmissä nostettiin selvästi esille työaikajärjestelyjen ongelmallisuus. Ohjaajien ylityöt olivat ryhmän myötä lisääntyneet, sillä sijaisia ei ollut mahdollisuutta ottaa ja leipätyön määrä ei oletettavasti ollut vähentynyt. Perheryhmä oli ohjaajien mielestä myös liian pitkäkestoinen. Vanhemmat oli vaikeaa saada sitoutumaan ryhmän kahteentoista tapaamiskertaan. Lisäksi jossain kunnissa oli hankaluuksia saada vanhempia ylipäättään tulemaan ryhmiin. Selviä kehitysideoita ongelmakohtiin kuitenkin tuli ohjaajien vastauksissa. Ryhmän kestoa ehdotettiin vähentämään esimerkiksi kahdeksaan tapaamiskertaan, jolloin myös tuntien sisältöä voisi tiivistää ja mahdollisesti myös monipuolistaa. Lisäksi kehitysideoita tuli perheryhmiin ohjaajien yhteisen tapaamiskerran järjestämisestä sekä koulutuksen tuomisesta lähemmäksi Satakuntaa. Lyhyemmät koulutusmatkat voisivat mahdollisesti tuoda

lisää osallistujia koulutukseen ja näin lisätä ohjaajien määrää Satakunnassa. Ohjaajien määrän lisääntyessä, olisi mahdollista myös jakaa perheryhmän ohjaamista eri ammattilaisille ja näin vähentää mahdollisten ylityöiden määrää.

Opinnäytetyön tutkimustuloksia pystyy hyödyntämään Satakunnan alueen perheryhmien kehittämiseen. Verrattaessa aikaisempiin Mannerheimin lastensuojeluliiton teettämiin kyselyihin ovat tulokset hyvin samankaltaisia kuin muualla Suomessa. Tähän vedoten pystyy opinnäytetyön tuloksia mahdollisesti hyödyntämään perheryhmiin yleisesti. Perheryhmiä tulisi kehittää ohjaajien näkökulmasta koko maassa, jotta välttyttäisiin ammattilaisten ylityöllistämiseltä ja pidettäisiin perheryhmien ohjaaminen mielekkäänä. Kyselytutkimuksia tulisi tehdä laajemmin koko Suomen perheryhmiin, jotta ohjaajien esille tuomiin ongelmakohtiin pystyttäisiin paremmin puuttumaan laajemmin.

LÄHTEET

- Ahonen, P. 2010. Varsinaissuomalaista äitiyshuoltoa kehittämässä. Kymppihanke innovaatioympäristönä. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 98. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.1.2013. ISBN: 978-952-216-154-3.
- Aira, M. 2005. Laadullisen tutkimuksen arviointi. Duodecim- lehti 10, 1073–1077. Viitattu 1.3.14. <http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo94977.pdf>
- Choi-Kain, L. & Gunderson, J. 2008. Mentalization: Ontogeny, Assessment, and Application in the Treatment of Borderline Personality Disorder. The American journal of psychiatry. viitattu 12.2.14. <http://journals.psychiatryonline.org/article.aspx?articleid=100131>
- Eettinen neuvottelukunta. 2006. Tutkimuksen eettinen arviointi Suomessa. Viitattu 10.2.14. http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=17180&name=DLFE-541.pdf
- Hakulinen-Viitanen, T., Pelkonen, M., Saaristo, V., Hastrup, A. & Rimpelä, M. 2008. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta 2007: Tulokset ja seurannan kehittäminen. Helsinki: Valopaino Oy
- Heikkilä, A., Jokinen, P. & Nurmela, T. 2008. Tutkiva kehittäminen. Avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Helakorpi, S. 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakoulussa. Opettajakorkeakoulun julkaisuja D: 118. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Hirsjärvi, S., Remes, P & Saajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen A. 2007. Perheen parhaaksi. Helsinki: Edita Prima.
- Kalland, M. 2012. Vahvuutta vanhemmuuteen- interventiomalli. Terveyden interventiot seminaari 30.5.2012. Viitattu 13.5.2013. <http://www.socialmedicine.fi>
- Karvonen, A. 2012. Vahvaksi vanhemmaksi. Lapsemme 2, 22–24. Viitattu 12.2.14. <http://www.mll.fi/julkaisut/lapsemme-lehti>
- Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Korhonen, A. & Sukula, S. 2004. Vauva -Perhetyö. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kurittu, K. 2011. Empiirinen tutkimus ja empiirisen tutkimuksen jaottelu. Luento Satakunnan ammattikorkeakoulun oppitunnilla. Julkaisematon aineisto.

- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka – Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 2. uud. p. Jyväskylä: Bookwell Oy.
- Laihonen, P. 2009. Avautuvien mahdollisuuksien perhetyö neuvolassa. Teoksessa Rouhiainen-Valo, T. & Sirola, K (toim.) Satakunnan ammattikorkeakoulu. Eura: Eurapront Oy, 11–19.
- Larmo, A. 2010. Mentalisaatio- kyky pitää mieli mielessä. Duodecim 2010, 616–622. Viitattu 1.5.2013. <http://www.duodecimlehti.fi>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2012. Perheryhmäohjaajan koulutusohjelma – esite 2012. viitattu 4.2.14. www.mll.fi.
- Mannerheimin lastensuojeluliiton Vahvuutta vanhemmuuteen esite 8.10.2012. Viitattu 28.1.2013. www.mll.fi
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. MLL Vuosikertomus 2011. Viitattu 4.2.2014. www.mll.fi
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. MLL Vuosikertomus 2012. Viitattu 4.2.2014. www.mll.fi
- Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. 2013. Viitattu 28.1.2013. www.mll.fi
- Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. 2014. Satakunnan piiri. Viitattu 11.2.14. <http://satakunnanpiiri.mll.fi>
- Pajulo, M. 2004. Vauvan tunnetila ja sen säätely – Äidin reflektiivinen kyky ja sen merkitysturvalisessa kiintymyssuhteessa. Duodecim 21, 2543–2548. Viitattu 1.5.2013. <http://www.duodecimlehti.fi>
- Pajulo, M. 2007. Päihdeäidin kykyä tunnistaa vauvan tarpeita on tuettava mahdollisimman varhain. Suomen Lääkärilehti 48, 4561–4563. Viitattu 4.2.14. <http://www.fimnet.fi>
- Pesonen, A. 2010. Varhainen vuorovaikutus on suotuisan psyykkisen kehityksen edellytys. Duodecim-lehti 5, 515–519. Viitattu 10.2.14. <http://www.duodecimlehti.fi>
- Salo, S. & Flykt M. 2014. Lapsen ja vanhemman välisen emotionaalisen saatavillaolon merkitys lapsen kehityksessä ja hyvinvoinnissa. Psykologia 05-06. Viitattu 11.2.14. <http://www.psykologia.fi>
- Silvén, M. 2010. Varhaiset ihmissuhteet: Polku lapsen suotuisaan kehitykseen. Saarijärvi: Minerva Kustannus Oy.
- Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.) 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Slade, A. 2004. Perinataalisen mielenterveystyön avainasia: vauvan pitäminen äidin mielessä. Psykoterapia 3, 185–193. Viitattu 1.5.2013. www.psykoterapia-lehti.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja. 2009. Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskelu-terveydenhuolto sekä ehkäisevä suunterveydenhuolto. Asetuksen (380/2009) perustelut ja soveltamisohjeet. Viitattu 11.2.14. www.stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita. 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. Opas työntekijöille. Viitattu 30.1.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:952-00-1579-5>

Suviala, E. 2011. Miten ajatella mieltä ja mieltää ajatuksia? Mentalisaation kehittyminen ja kiintymyssuhde. *Psykologia* 46, 263-268. Viitattu 11.2.14. <http://elektra.helsinki.fi.lillukka.samk.fi/se/p/0355-1067/46/4/mitenaja.pdf>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. 2012. Viitattu 9.4.2013. <http://www.tenk.fi>

Viinikka, A & Sourander, J. 2013. Vahvuutta vanhemmuuteen – perheryhmässä kuuluu myös isien ääni. *Terveydenhoitaja* 7, 14–15.

Viljanmaa, M. 2003. Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 30.1.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:951-39-1427-5>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä: Outi Haaparanta	
Opiskelijanumero: 1001102	Aloitusryhmä: HT10P3/A
Koulutusohjelma: Terveydenhoitotyön koulutusohjelma	
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Eeva-Maija Salminen, eeva-maija.salminen@samk.fi, 0447103464, Maamiehenkatu 10, 28500 Pori	
Toimeksiantaja, yhteys henkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Satakunnan Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Jaana Hietakangas, jaana.hietakangas@mll.fi, 0504413234, Antinkatu 8, 28100 Pori	
Opinnäytetyön nimi: Vahvuutta vanhemmuuteen hankkeen perheryhmien kehittäminen ohjaajien näkökulmasta satakunnassa	
Työn etenemisaikataulu: Aloitus tammikuulla 2013, työn esitys joulukuun 2013 mennessä.	
Tarkempi selvitys on sopimuksen liitteenä olevassa hyväksytyssä tutkimus-/projektisuunnitelmassa.	
<p>Vakuutukset. Jos opinnäytetyö tehdään kokonaan tai osittain työsuhteessa palkkaa vastaan, niin toimeksiantajan on laadittava asianmukainen kirjallinen työ sopimus. Työnantaja huolehtii lainmukaisista vakuutuksista, sillä ammattikorkeakoulun vakuutukset eivät kata työsuhteessa tehtävän opinnäytetyön tekijää.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen. Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. Aineiston hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Satakunnan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p> <p>Oikeudet opinnäytetyön tuloksiin. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.</p> <p>Immateriaalioikeudet. Tekijänoikeus ja muut immateriaalioikeudet opinnäytetyöhön kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Opinnäytetyön tekijä ja toimeksiantaja sopivat erikseen, missä laajuudessa tekijänoikeus tai muut immateriaalioikeudet siirtyvät toimeksiantajalle.</p> <p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu. Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Ammattikorkeakoulu vastaa työn ohjauksesta, seurannasta ja työn riittävästä laadusta. Ammattikorkeakoulu ei ole taloudellisesti vastuussa työn tuloksista tai aikataulusta. Opinnäytetyön tekijä ei vastaa toimeksiantajalle vahingosta, joka toimeksiantajalle syntyy opinnäytetyön viivästymisestä, ellei erikseen toisin sovit. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana saamansa luottamuksellisen aineiston, kun opinnäytetyö on valmistunut, tai kun osapuolet yhdessä toteavat, että yhteistyöedellytyksiä opinnäytetyön loppuun saattamiseksi ei ole.</p> <p>Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn taustaa-aineistoon. Opinnäytetyö tai sen osia voidaan julkaista myös internetissä sopimalla niistä erikseen. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opettaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.</p> <p>Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa.</p> <p>Tätä sopimusta on laadittu kappaleita, yksi kullekin osapuolelle.</p> <p>Satakunnan ammattikorkeakoululla on oikeus käyttää yhteistyöhanketta referenssinä ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyistä, mukaan lukien SAMKin yhteistyötietokanta, johon voi tehdä hakuja internetissä. Opinnäytetyöstä</p>	

näkyvät otsikko, organisaatio ja organisaation yhteyshenkilö. Hanketta voidaan lisäksi hyödyntää ammatillisen korkeakoulutuksen tavoitteita edistävästi esim. opetusmateriaalina tai -metodina edellyttäen, ettei hankkeeseen sisältyneiden tietojen luottamuksellisuutta vaaranneta.

Päiväys: 17.5.2013

Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimike ja nimen selvennys:

Perhepalvelupäättökö

Jouko Ketata
Jouko Ketata

Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Eeva-Leena Forma

Eeva-Leena Forma
Terveystieteiden osasto

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Outi Haaparanta

Saatekirje

Hyvä vastaanottaja!

Olen kolmannen vuoden terveydenhoitajaopiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Haen opinnäytetyötäni varten lupaa kyselytutkimuksen suorittamiseksi. Kysely toteutetaan Satakunnan alueella Vahvuutta Vanhemmuuteen – hankkeen perheryhmän ohjaajille. Opinnäytetyöni liittyy hoitotyön opintoihini Satakunnan ammattikorkeakoulussa ja toteutetaan yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin kanssa.

Teen opinnäytetyönäni selvitystä Satakunnan Vahvuutta Vanhemmuuteen perheryhmien ohjaajien kokemuksista ohjaamisesta, koulutuksesta ja kehitysideoista. Aineisto kerätään internet lomakkeelle tehdyn kyselyn avulla, joka on vastaajalle sekä yksinkertainen että vähiten aikaa vievä tapa vastata. Tavoitteena on opinnäytetyön tarkoituksen pohjalta saada kehitysideoita ja kehittää perheryhmän toimintaa tulevaisuudessa.

E- lomakkeelle on vain allekirjoittaneella tunnukset, joten vastausten käsittely on mahdollista vain minulle. Vastaajan antamat tiedot ovat luottamuksellisia ja kysely suoritetaan anonyymisti, joten henkilöllisyys, kunta tai työpaikka ei paljastu missään tutkimuksen vaiheessa. Aineisto käsitellään salassapitosäännösten mukaisesti. Tulokset esittelen opinnäytetyössäni, joka tulee kaikkien luettavaksi sekä kirjallisena, että theseus – nettisivulle.

Toivon saavani päätökset tutkimusluvasta oheisessa kuoressa toimitettuna viimeistään kesäkuun loppuun mennessä.

Yhteistyöstä kiittäen

Outi Haaparanta

Outi Haaparanta

outi.haaparanta@student.samk.fi

Hei! Olen kolmannen vuoden terveydenhoitajaopiskelija Satakunnan Ammattikorkeakoulusta! Teen opinnäytetyönäni kyselyä Satakunnan Vahvuutta Vanhemmuuteen Perheryhmän ohjaajien kokemuksista koulutuksesta, ohjauksesta, vanhempien osallistumisesta ja ryhmän kehittämisestä. Kyselyn teen yhteistyössä Satakunnan Mannerheimin lastensuojeluliiton Satakunnan piirin kanssa. Vastauksien jakauma tulee esille opinnäytetyössäni sekä muutama mallivastaus avoimista kysymyksistä voidaan mainita aiheista, jotka nousivat esille vastauksista. Nimesi, työntasi ja työpaikkasi eivät tule missään tutkimuksen vaiheessa esille, eikä vastauksiasi voida yhdistää sinuun. Kyselyn tekeminen kestää noin 10 minuuttia ja sisältää useita vaihtoehtokysymyksiä.

Toivon, että vastaat mahdollisimman rehellisesti ja avoimesti. Vastauksiasi tullaan käyttämään vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmien kehittämiseen, joten mielipiteesi on tärkeä!

Kiitos yhteistyöstä!

Terveisin Outi Haaparanta

Jos jokin asia jäi askarruttamaan, ota yhteyttä: outi.haaparanta@student.samk.fi

Kysely Satakunnan Vahvuutta Vanhemmuuteen -perheryhmän ohjaajille

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 12.8.2013 20.00 ja päättyy 1.12.2013 20.00

1. Taustatiedot

1A. Työskentelen

- sosiaali- ja terveysalan toimessa
- terveysalan toimessa
- kasvatusalan toimessa
- muu, mikä? (vastaa alla olevaan laatikkoon)

Jokin muu, mikä?

1B. Koulutukseni on

- 2. asteen- tai opistotasoinen
- AMK-tasoinen
- yliopistotasoinen
- muu, mikä? (vastaa alla olevaan laatikkoon)

Jokin muu, mikä?

1C. Olen tähän mennessä ohjannut Vahvuutta Vanhemmuuteen perheryhmiä (kokonaisuutena eli sisältäen 12 ohjaukset) yhteensä

- 0-1 kertaa
- 2-3 kertaa
- 4-5 kertaa
- enemmän

Seuraava >>

2. Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus

2A. Vahvuutta Vanhemmuuteen koulutuksen kesto oli mielestäni sopivan pituinen

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

2B. Sain koulutuksesta paljon uutta tietoa

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

2C. Koulutus valmisti perheryhmän ohjaamiseen hyvin

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos vastasit jokseenkin tai täysin eri mieltä, perustele

2D. Olen pystynyt hyödyntämään koulutuksen antamia tietoja muissa työtehtävissäni

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

2E. Koulutuksessa jäi mielestäni jokin tärkeä aihealue käsittelemättä

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mikä/mitkä?

F. Miten kehittäisit Vahvuutta Vanhemmuuteen koulutusta?

<< Edellinen

Seuraava >>

3. Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella

3A. Koen työaikajärjestelyiden onnistuneen hyvin perheyhmän alettua (esim. vastaanoton, kotikäyntien ja ryhmän ohjaamisen tasapainottamisen kannalta)

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet jokseenkin tai täysin eri mieltä, perustele

3B. Työparityöskentely on ollut mielestäni onnistunutta

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet täysin tai jokseenkin eri mieltä, perustele

3C. Perheyhmatapaamisilla on noussut mielestäni esiin uutta ja hyödyllistä tietoa perheistä, jota olen pystynyt hyödyntämään heidän kanssa asioidessani myöhemmin

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

3D. Olen saanut perheyhmän ohjaamisesta lisäarvoa muuhun työhöni

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

3E. Olen kokenut perheyhmän ohjaamisen positiivisena

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet jokseenkin tai täysin eri mieltä, miten olet kokenut ryhmän?

3F. Perheyhmatöiminta tarvitsee mielestäni vielä kehittämistä

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

3G. Millaisia ideoita sinulla on perheyhmen kehittämiseksi?

<< Edellinen

Seuraava >>

4. Vanhempien osallistuminen ja palaute

4A. Perheyhman koko (osallistuneiden perheiden lukumäärä) on pääsääntöisesti ollut

- 3 tai alle
- 4-5 perhettä
- 6 tai yli

4B. Perheyhmaläiset (vanhemmat tai vanhempi) ovat tulleet tapaamiskerroille mielestäni oma-aloitteisesti ja motivoituneina

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet jokseenkin tai täysin eri mieltä, millä mielellä vanhemmat ovat mielestäsi osallistuneet perheyhmiin?

4C. Vanhemmat ovat kokeneet perheyhmatöiminnan mielestäni hyödyllisenä

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

4D. Vanhemmat ovat osallistuneet keskusteluihin aktiivisesti

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

4E. Vanhemmat ovat pystyneet tuomaan perheyhmissä hyvin esille asioita joita ovat kotona miettineet

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

4F. Koen voineeni perheyhmatöiminnan kautta välittää perheelle jotain hyödyllistä tietoa, mikä aiemmilla työtapoilla ei ole ollut mahdollista

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mitä esimerkiksi?

4G. Vanhemmat ovat mielestäni kokeneet jonkin asian ryhmässä negatiivisena

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

Jos olet täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mitä?

4H. Mikä mielestäsi on ollut haasteellisinta perheryhmän ohjaamisessa (voit valita useampia)

- Keskustelun aikaansaaminen
- Asian ymmärrettäväksi tekeminen
- Arjen kysymyksiin vastaaminen
- Mielenkiinnon ylläpitäminen
- Jokin muu, mikä? (vastaa alla olevaan laatikkoon)

Jokin muu, mikä?

4I. Millaista suoraa palautetta olet saanut vanhemmilta perheryhmästä?

<< Edellinen

Seuraava >>

5. Yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen

5A. Vahvuutta Vanhemmuuteen – hankkeeseen osallistuminen ja perheryhmätoiminnan aloittaminen on selvästi lisännyt yhteistyötä alan ammattilaisten välillä Satakunnassa

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

5B. Tiedonkulku Vahvuutta Vanhemmuuteen – hankkeessa on ollut toimivaa Satakunnassa

- täysin samaa mieltä
- jokseenkin samaa mieltä
- en osaa sanoa
- jokseenkin eri mieltä
- täysin eri mieltä

5C. Miten kehittäisit tiedonkulkua ja yhteistyötä Vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeen ja perheryhmien osalta Satakunnassa

5D. Mitä muuta haluaisit vielä kommentoida liittyen hankkeeseen tai perheryhmätoimintaan? Sana vapaa!

<< Edellinen

Seuraava >>

Kiitos aktiivisuudestasi! Vastauksesi on tärkeä perheryhmien kehittämisessä!

Terveisin Outi Haaparanta

outi.haaparanta@student.samk.fi

VERKKOKYSELYN AVOIMIEN JA – TÄYDENNETTÄVIEN KYSYMYSTEN
VASTAUKSET SISÄLLÖN ANALYYSILLÄ

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alakategoria	Pääkategoria
<p>”Koulutuksen lopussa olevat yksittäiset päivät olivat turhia, koska eivät kohdanneet ryhmän vetämisen kanssa, niin kuin olisi ollut tarkoitus. Ja työlle ja itselle kohtuuton rasite ajaa pitkä matka ja olla poissa muutaman tunnin koulutuksen vuoksi.”</p>	<p>Viimeiset koulutuspäivät eivät kohdanneet odotuksia.</p> <p>Koulutusajat lyhyitä ja koulutuspaikka sijaitsi kaukana omasta työkunnasta.</p>	<p>2C. Miten koulutus valmisti perheryhmän ohjaamiseen?</p>	
<p>”Täydennyskoulutus/asioiden mieleen palauttaminen on tärkeää, siksi että ohjaajan mielessä pysyy asiasisältö ja tarkoitus sekä tavoitteet”</p> <p>”Koulutusta lähempänä Satakuntaa, ei vain ja ainoastaan Turussa.”</p>	<p>Täydennyskoulutus tärkeää ohjattavien asioiden mielessä pysymisen kannalta</p> <p>Koulutusta halutaan myös lähemmäs Satakuntaa.</p>	<p>2F. Miten kehittäisit vahvuutta vanhemmuuteen koulutusta?</p>	<p>2. Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus</p>

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria	Pääkategoria
<p>”Aika meinaa loppua kesken...”</p> <p>”Ryhmien vetämiseen menevä aika on pois muulta työltä => ruuhka”</p> <p>”Sijaisia ei saa, työmäärä kuitenkin pysyy samana”</p> <p>”Sijaisia ei ollut käytettävissä, joten ylityötä tuli jkv”</p>	<p>Ohjausaika ei tunnu riittävän.</p> <p>Ohjaamiseen käytetty aika vähentää aikaa muilta töiltä</p> <p>Työmäärä lisääntynyt kun sijaisia ei saa ottaa.</p> <p>Ylityöt ovat lisääntyneet</p>	<p>3A. Työaikajärjestelyiden onnistuminen perheryhmien alettua</p>	<p>3. Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella</p>
<p>”Vanhempia on vaikea saada sitoutumaan 12 kertaan. Lyhyempi kesto ryhmälle.”</p> <p>”Se pitäisi linkittää ennen syntymää olevaan valmennukseen, niin että siitä tulisi sujuva jatkumo. Haasteena on ollut saada väkeä ryhmiin. Ryhmäkertoja on myös niin paljon, että perheet eivät oikein uskalla sitoutua siihen, kun on niin paljon muutakin ihmisillä.”</p>	<p>Vanhemmat eivät sitoudu Ryhmäkertoja tulisi vähentää</p> <p>Ryhmä tulisi olla jatkumo perhevalmennuksesta</p> <p>Vanhempia on ollut vaikea saada tulemaan ryhmiin</p> <p>Ryhmäkertoja tulisi vähentää</p>	<p>3G. Perheryhmä tarvitsee mielestäni vielä kehittämistä.</p> <p>Millaisia ideoita sinulla on perheryhmän kehittämiseksi?</p>	<p>3. Uudenlainen ryhmämuoto uudella työotteella</p>

<p>”Käsiteltäviä aihealueita voisi tiivistää ja vielä muuttaa monipuolisemmiksi, liikaa samanlaisten asioiden tiimolta keskustelua!”</p> <p>”Ei uutta ideaa, mutta odotan lyhempää versiota.”</p> <p>”8 kertaa olisi hyvä”</p>	<p>Käsiteltäviä aihealueita tulisi tiivistää ja monipuolistaa</p> <p>Ryhmäkertoja tulisi vähentää</p>		
<p>”Riippuu todella paljon ryhmästä kuinka he puhuvat ja lähtevät keskusteluun mukaan. Itse olen vetänyt kaksi ryhmää, joista toisessa ei puhu he meinannut loppua ollenkaan ja toisessa kaikki katselevat hiljaisina seiniä.”</p> <p>”Kun ihmisiä on samassa elämäntilanteessa, he antavat paljon toisilleen/saavat toisilta paljon. Myöskin, kun korvapareja on useita ja asioita pyöritellään, varmasti tarttuu enemmän kuin norm.vo.lla. Nimenomaan vauvan mieleen pääseminen on se tärkeä asia ja siinä onnistuttiin.”</p>	<p>Perheistä ja ryhmädynamiikasta johtuen ryhmäläisiä on helppo/vaikea saada osallistumaan</p> <p>Samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset hyötyvät ryhmästä.</p> <p>Ryhmässä keskusteltaessa tulee enemmän ajatuksia kuin vastaanotolla.</p> <p>Lapsen mieleen pääseminen onnistui.</p>	<p>4F. Koen voineeni perheryhmätoiminnan kautta välittää perheelle jotain hyödyllistä tietoa, mikä aiemmilla työtavoilla ei ole ollut mahdollista</p>	<p>4. Vanhempien osallistuminen ja palaute</p>

<p>”Riippuu ryhmästä. Jos hiljainen, niin keskustelun ylläpito. Joskus ajan tasapuolinen jakaminen, jos joku on kovin aikaa ottava.”</p> <p>”Herkästi voi lipsua omista kokemuksista kertomiseen, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.”</p>	<p>Ryhmästä riippuen haasteena on keskustelun ylläpitäminen tai puhevuorojen tasapuolinen jakaminen</p> <p>Ohjaaja saattaa helposti kertoa omista kokemuksistaan, mikä ei ole tarkoituksenmukaista</p>	<p>4H. Mikä mielestäsi on ollut haasteellisinta perheryhmän ohjaamisessa?</p> <p>Vaihtoehto: Jokin muu, mikä?</p>	<p>4. Vanhempien osallistuminen ja palaute</p>
<p>Ovat viihtyneet.</p> <p>”Palaute oli positiivista asiassisällön suhteen, ohjaajille palautteen antaminen tuntui olevan hankalampaa. Siis varsinaista negatiivista palautetta ei tullut. Koimme että kaiken kaikkiaan kokemus oli perheille positiivinen, koska kukaan ei keskeyttänyt ja tulivat paikalle motivoituneina keskustelemaan.”</p> <p>”Kaikkien ensimmäisen lapsen saaneiden tulisi osallistua ja mahdollistaa osallistuminen ryhmään”</p> <p>”Ainoastaan positiivista, ovat jääneet kaipaamaan yhteisiä</p>	<p>Vanhemmat ovat viihtyneet</p> <p>Asiassisällöstä palaute on ollut positiivista</p> <p>Ohjaajille palautteen antaminen on ollut hankalaa vanhempien osalta</p> <p>Kokemus perheryhmästä ollut on positiivinen</p> <p>Kaikkien ensimmäisen lapsen saaneiden tulisi osallistua ryhmään</p> <p>Ainoastaan positiivista palautetta</p>	<p>4I. Millaista suoraa palautetta olet saanut vanhemmilta perheryhmästä?</p>	<p>4. Vanhempien osallistuminen ja palaute</p>

<p>tapaamisia!”</p> <p>”Aina mukava tulla. Eikö tällaista ole ollut enemmän?”</p>	<p>Aina on ollut mukava tulla ryhmään</p>	<p>4I. Millaista suoraa palautetta olet saanut vanhemmilta perhe-ryhmästä?</p>	<p>4. Vanhempien osallistuminen ja palaute</p>
<p>”Odotan ohjaajien yhteisiä tapaamisia.”</p>	<p>Ohjaajien yhteistä tapaamista odotetaan.</p>	<p>5C. Miten kehittäisit tiedonkulkua ja yhteistyötä Vahvuutta vanhemmuuteen – hankkeen ja perheryhmien osalta Satakunnassa?</p>	<p>5. Yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen</p>
<p>”Harmi, että ilmaiset koulutukset loppuvat. Monilla paikkakunnilla koulutukseen lähteminen varmasti vaikeutuu. Jokainen perheiden kanssa työskentelevä hyötyy koulutuksesta myös omassa työssään.”</p> <p>”Olen osallistunut koulutukseen, mutta yhtäkään ryhmää emme ole saaneet aloitettua. Useista yrityksistä ja markkinoinnista huolimatta vanhemmat eivät ole lähteneet mukaan. Kunnissamme on jo toiminut useita vuosia omia äiti-lapsiryhmiä joihin osallistuminen on ollut todella</p>	<p>Koulutuksen loppuminen harmittaa. Koulutukseen lähteminen tulee luultavasti vaikeutumaan monilla paikkakunnilla. Jokainen perheiden kanssa työskentelevä hyötyy koulutuksesta omassa työssään</p> <p>Vanhemmat eivät ole lähteneet ryhmiin mukaan niin sellaista ei ole voitu perustaa.</p> <p>Kunnan omaan äiti-lapsiryhmään osallistuminen ollut aina aktiivista, monet äidit ovatkin jo monissa muissa ryhmissä mukana</p>	<p>5D. Mitä muuta haluaisit vielä kommentoida liittyen hankkeeseen tai perheryhmätoimintaan? Sana vapaa!</p> <p>Mitä muuta haluaisit vielä kommentoida liittyen hankkeeseen tai perheryhmätoimintaan? Sana vapaa!</p>	<p>5. Yhteistyö Satakunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen</p>

<p>aktiivista. Ryhmien jälkeen äidit ovat jatkaneet omana ryhmänään. Kunnassani pyörii jo useita tällaisia ryhmiä. Jotkut äidit ovat jo useissa tällaisissa ryhmissä mukana. MII:n ryhmä on aivan liian pitkäkestoinen. Omat ryhmämme ovat kokoontuneet vain n. neljä kertaa päivisin ja ohjelma on ollut vapaa-muotoinen. Mielestäni olemme saaneet todella tehokkaasti ja pienellä panostuksella äidit verkostoitumaan keskenään. Välillä olemme yrittäneet jättää ryhmän pitämättä, mutta äidit ovat sitä kuitenkin halunneet. On sääli jos tällaiset ryhmät pitää lopettaa ajan puutteen takia. Monia ryhmiä kun ei voi pitää päällekkäin.”</p> <p>”Koulutus hankkeeseen oli todella kiitettävää! Perheet antoivat hyvää palautetta ryhmätoiminnasta!”</p> <p>”12 kertaa kokoontuminen on liian paljon, mutta ilm. siihen on tulossa muutos..”</p>	<p>Perheryhmä on liian pitkäkestoinen verrattuna muihin ryhmiin, joita neuvoloissa pyörii.</p> <p>Pienellä panostuksella äidit on saatu verkostoitumaan keskenään.</p> <p>Toivottavaa on, ettei ryhmiä tarvitsisi lopettaa, monen ryhmän päällekkäisyyden takia.</p> <p>Koulutus hankkeeseen on ollut kiitettävää ja perheiden palaute ollut hyvää perheryhmätoiminnasta.</p> <p>12 kerran perheryhmäkokoontuminen on ollut liikaa.</p>	<p>5D. Mitä muuta haluaisit vielä kommentoida liittyen hankkeeseen tai perheryhmätoimintaan? Sana vapaa!</p> <p>Mitä muuta haluaisit vielä kommentoida liittyen hankkeeseen tai perheryhmätoimintaan? Sana vapaa!</p>	<p>5. Yhteistyö Satokunnan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten välillä sekä perheryhmän kehittäminen</p>
--	---	---	--